ҺҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 192 (10560) | 1964 оной августын 14, пятница | Сэн 2 мүнгэн

НҮХЭР Н. С. ХРУЩЕВ КАЗАХСТАНАЙ ШЭНЭ ГАЗАРТА ЕРЭБЭ

КОМСОМОЛЬСКАЯ (Кустанайн областьһ), августын 12, (пресс-бүлэг). КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущев энэ үглөөгүүр эндэ ерэбэ. Тэрээнтэй хамта партиин Центральна Комитедэй секретарь В. И. Поляков эндэ ерэлсээ.

Казахстанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь И. Ю. Юсупов, Казагай ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Д. А. Кунаев, партиин Целиннэ крайкомой нэгэдэхи секретарь Ф. С. Коломиец, крайгүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. В. Мацкевич, партиин Кустанайн хүдөөгэй обкомой нэгэдэхи секретарь А. М. Бородин, облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ М. Г. Моторико болон бусад Н. С. Хрущевые угтаһан байна.

Н. С. Хрущев станциһаа сэхэ Карабалыкска туршалгын станциин полинуудые хараханаа ошоо. Энэ хадаа эрдэм ухаанай шэнжэлгэ, туршалга хэдэг томо ажахы юм. Энэ ажахын полинууд 13 мянган гектар газар эзэлдэг. Станциин коллектив шэниисын, просын, горохой, кукурузын болон бусад ургамалнуудай баян ургаса жэл бүри абажа байдаг. Научна хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд шэнэ сорт гаргаха ба үрэһэнэй ажахын талаар, хүдөө ажахын ургамалнуудые бии болгохо агротехникын шэнэ онол аргануудые зохёохо талаар ехэ хүдэлмэри хэдэг. Газар таряалангаа бүри һайнаар эрхилхэдэнь, полинуудай ургасые дээшэлүүлхэдэнь областиин колхоз, совхозуудта станциин хүдэлмэрилэгшэд ехэ туһаламжа хүргэдэг.

Никита Сергеевич тарилгын талмайе, туршалгын ба шэнэ ургамал гаргадаг участогуудые хараһан, станциин директор В. Г. Савостинтай, униинэй селекционернүүд Л. В. Пимснова, Н. В. Лазарева, А. А. Дунич болон станциин бусад научна хүдэлмэрилэгшэдтэй хөөрэлдэһэн байна.

Никита Сергеевич станциин коллективэй хэһэн хүдэлмэреэр сэдьхэлээ ехээр ханаһан, тэрээндэ шэнэ творческо амжалтануудые хүсэһэн байха юм.

Тэрэнэй һүүлээр нүхэр Н. С. Хрущев Костриковско, Пешковско, совхозуудай полинуудые, мүн Федоровско үйлэдбэриин управлениин эмхидхэһэн үүлтэртэ малай выставкые ошожо хараһан байна.

Хахад үдэрэй һүүлээр «Пешковский» совхозой түб буусада Н. С. Хрущев Федоровско үйлэдбэриин управлениин ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдтэй хөөрэлдөө.

Никита Сергеевич шэнэ газарта түрүүшынхеэ ерээ бэшэ. Урдынхидаал мэтэ, мүнөөдэр шэнэ газар ашаглагшад хүндэтэ айлшанаа хани халуугаар угтаһан байна.

МЕДИЦИНЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ НАНГИН УЯЛГА

Арад зоноо үргэхэ, хараха гээшэ социалис обществын эгээл дээдэ ёһо хуули мүн. Энээнэй бодото нэгэн гэршэ бэелэл юуб гэхэдэ, хүнүүдые түлөөһэгүйгөөр эмнэлгэ болоно.

Врачнууд, фельдшернүүд, медсестранууд, фармацевтнүүд, санитаркануud болон медицинын бусад бүхы хүдэлмэрилэгшэд совет хүнэй бэеын элүүрые хамгаалха гэһэн айхабтар харюусалга ехэтэй үүргэеэ амжалтатай һайнаар бэелүүлжэ, арад түмэнэй зүгһөө баяр баясхаланда саг үргэлжэ хүртэжэл байдаг.

—Больницын богоһо алхажа орохотоймнай адли маанадта ехэ үрин дулаанаар, мээхэйгээр хандаһан байна. Һайнаар эмнүүлээшьебди. Бүхы коллективэтнай газетээр дамжуулан, ехэ баясхалан хүргэнэбди,—гэжэ, жэшээнь, Хориин больницын хүдэлмэрилэгшэдтэ хандажа, Корнаков, Самойлова түрүүтэй бүлэг хүдэлмэришэд бэшэнэ. Үгышье бол, хүдөө ажахын мэргэжэлтэ нүхэр Соктоевой гартэхин бүлэнэр (Ивалга) врач—эндокринолог нүхэр Иринчеевада эмнүүлжэ, эдэгэһэн тухайгаа үнэн зүрхэнһөө баясхалан хүргэнэ... Имэрхүү бэшэгүүд редакцида яһала олон орожо байдаг. Энэмнай эмнэлгын ажал хүдэлмэрие хүндэлһэн, һайшааһанай бодото элирхэйлэл хаям даа. «Ажалшадай элүүрые хамгаалха хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулдаг хүнүүдые манай арад үндэрөөр сэгнэнэ»,—гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй дүрбэдэхи сесси дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэһэниинь ямар гүн гүнзэгы удхатай гээшэб!

Коммунис парти болон Советскэ правительствамнай хүн зониие эмнэхэ тушаа үдэр бүриин халуун анхарал хандуулна. Эмнэлгын эмхи зургаануудые барилгада, медицинын мэргэжэлтэдые бэлдэлгэдэ гүрэмнай жэлһээ жэлдэ айхабтар ехэ мүнгэ зөөри гаргашална. Манай республика дотор, жэшээнь, һаяын жэлнүүдтэ республиканска, Усть-Баргажанай, Сүлхариин больницанууд, Улаан-Үдэдэмнай санитарно-эпидемиологическа станци, рентгено-физиополиклиникэ шэнээр баригдаһан, шүдэнэй поликлиникэ, врачебно-физкультурна диспансер, түхэреэн сүүдхэ соо хүдэлхэ травматологическа түбэй газар, мүн бусадшье олон янзын поликлиникэ болон пунктнууд нээгдэһэн байна.

Гансахан манай республика дотор 1069 врачнууд, 4090 дунда мэргэжэлтэд тоологдоно. Тэдэнэр гүрэн түрын зүгһөө халуун анхаралаар хүреэлэгдэнэ, магтаал һайшаалдашье хүртэнэ. Буряадай 758 врачнууд болон медицинын дунда мэргэжэлтэд Советскэ Союзай орден болон медальнуудаар шагнагданхай, 46 хүнүүдтэ РСФСР-эй габьяата врачай, 148 хүнүүдтэ Буряадай АССР-эй габьяата врачай хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдонхой.

Мүн врачнууд нийтын ажал ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тэдэнэй олохон түлөөлэгшэд республикын Верховно Соведэй болон нютагай Соведэй депутадуудаар һунгагданхай.

Хүн зоной элүүрые хамгаалагшад тушаа СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэнүүдые дурсагдаһан баримтанууд бүри гүнзэгыгөөр баталан харуулна бшуу.

Арад зоной ажаһуудалай хэрэгтэй туһаламжа хангаха, хүдэлмэрилэгшэдэй, тэрэ тоодо медигүүдэй салин хүлһэ нэмээхэ тухай СССР-эй Верховно Соведэй дүрбэдэхи сессиин гаргаһан хуулиие совет хүнүүд ехэл сэдьхэлээ ханангяар һайшаан угтаа. Тиихэдээ элүүрые хамгаалгын, социальна тэдхэмжын, физкультура болон спортын хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһэнэй дунда зэргээр 23 процентээр нэмэхэ болоһониинь мэдээжэ. Эмнэгшэдэй салин хүлһэндэ гансахан манай республика дотор ноябрь һараһаа эхилээд жэлэй эсэс хүрэтэр аяар 400 мянган түхэриг нэмээн гаргашалагдаха болоно.

Врач хадаа эгээл хүндэтэй мэргэжэлтэдэй нэгэн хаям даа. Тэдэнэр үдэр бүриин баатаршалга гаргадагаараа, шухала ушарай тохёолдоо һаа, ямаршье сагта туһалхаар бэлэн байдагаараа бусадһаа онсо шалгардаг.

Хүн зоной эмнэлгые юрэнхы дээрэнь һайжаруулхын хойноһоо оролдохоһоо гадна, медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэлые онсо һарижуулха тушаа совет гүрэмнай асари ехэ анхарал хандуулна бшуу. Тиихэдэ бүхы врачнууднай ямар нэгэн үбшэ эмнэхэ талаар онсо мэргэжэдэг байна хаям. Тэрээнэй аша туһаар хүнүүднай эгээл дээдэ зэргын нарин туһаламжа абадаг болоно. Мүн врачнууднайшье өөһэдөө шадабари мэргэжэлээ эсэшэ сусашагүйгөөр дээшэлүүлхын хойноһоо оролдодог. Тиихын тулада тусхай институдууд, научна эмхинүүдшье олоор эмхидхэгдээд хүдэлжэ байдаг, ном һударшье саг үргэлжэ хэблэгдэн гарадаг.

Гүрэмнай элүүрые хамгаалагшадые һайн эм домһоо гадна, медицинын шэнэ оньһон түхеэрэлгэнүүдээр хангана. Теэд һүүлэй үедэ республикымнай ехэ ехэ больница, поликлиникэнүүд шэнэ прибор, аппарат, инструмент гэхэ мэтын зүйлнүүдээр нилээд ехээр хангагдаа.

Хүн зоной элүүрые хамгаалгые саашадань улам нарижуулхын тула медицинын хүдэлмэрилэгшэд бүхы арга боломжонуудаа бүрин гүйсэдөөр элсүүлхэ болоно. Тиихэдээ илангаяа хүдөө нютагуудтахи томодхогдоһон больницануудта медицинын эгээл нарин туһаламжа үргэнөөр бэелүүлхэ, үбшэнһөө бэеэ һэргылхэ хүдэлмэри хэзээ хэзээнэйхиһээ дэлисэ ехэтэйгээр ябуулха шухала. Эндэ медицинын эрдэмэй түрүү онол аргануудые зоримгойгоор нэбтэрүүлэгдэхэ ушартай.

Мүнөө республика дотор мединститут дүүргэһэн 120 хүн, дунда һургуули дүүргэһэн нилээд олон мэргэжэлтэд ажаллажа байнхай. Тэдэниие ажаһуудалайнь талаар жэншэдгүй һайнаар хангаха, дүй дүршэл олоҗо абаха талаарнь нютагай партийна болон советскэ организацинууд али бүхы туһа дэмжэлгэ үзүүлхэ болоно. Тэрэшэлэн врачнууд, илангаяа залуу мэргэжэлтэд, медицинын бүхы хүдэлмэрилэгшэд өөһэдөөшье ямар ехэ харюусалгатай, хүндэтэй үүргэ даажа абаһанаа мартахагүй ушартай.

Парти болон правительствынгаа гаргаһан асари ехэ анхаралда бодото харюу болгон, элүүрые хамгаалха хэрэгтэ медицинын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй хүсэ шадалаа гамнангүй зорюулха, эдэбхитэйгээр ажаллаха, үүсхэл оролдолго гаргаха байһандань совет арад бата найдангяар этигэжэ байнал!

УРГАСА ХУРЯАЛГЫН ТҮРҮҮШЫН ҮДЭРЬӨӨ БҮТЭЭСЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР, ШАНАР ҺАЙНТАЙГААР АЖАЛЛАЯ!

★

Эхилээл даа!

ХОРИ. (Телефоноор абтаба). Августын 12-ой үдэр Хэжэнгын совхозой 1-дэхи фермын механизаторнууд таряагаа амяарлан хадажа эхилбэ.

Түрүүшын үдэрһөө Улаан-Хада гэжэ таряалан дээрэ хүнэй үбсүү сохимо үндэр, үдхэн шэниисын ургаса соо 7 агрегат сүмэрэн ороод, томо баалнуудые жэрылгэн унагаажа захалаа. Эндэхид түрүүн бүхы таряалангайнгаа заха, хярхаг тойруулжа хуу сабшаад, агрегат бүхэнэй орохоор болгоо.

Хадажа ороһон түрүүшынгээ үдэр эдэ долоон агрегадууд хамта 100 гаран гектар шэниисэ баал болгоо.

Н. ГАЛДАНОВ.

500 гектар хадагдаа

ПЕТРОПАВЛОВКА. (Телефоноор абтаба). Таряа хуряалгые богони болзорто эмхидхэхэ гэжэ шиидэһэн XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд хүдэлмэреэ эмхитэйгээр ябуулна. Һүүлэй мэдээгээр 500 гаран гектар амяарлан хадагдаа.

Машина, зэмсэгүүдээ һайнаар заһабарилжа, таряа хуряалгада түрүүлэн ороһон тус колхозой комбайнернууд Василий Доржиев, Дугаржаб Цыбенов гэгшэд 200 гектарта шэниисэ хадаад, мүнөө ениммэн хадажа байна. Эдэнэр үдэрэйнгөө даалгабариие 2 дахин үлүүлэн дүүргэнэ. Комбайнернууд С. Вершинин, Н. Хороших, С. Гладких гэгшэд обёос хадана.

Мүнөө эндэ августын 10-һаа баалнуудынь суглуулан сохидожо захалаа. Тиихэдэ эндэ таригдаһан 93 гектар горохой хахадһаа үлүүнь хуряагдаба.

С. ПАВЛОВ.

Республикын колхоз, совхозуудта таряа хуряалгын хүдэлмэриин ябаса тухай

1964 оной августын 10-най мэдээн.
(Дүүргэлтэнь гектараар)

Управленинүүд	Сабшагдаһаниинь	Сохидоһониинь
Баргажанай	2885	503
Зэдын	1461	126
Яруунын	—	—
Кабанскын	—	—
Хяагтын	4462	640
Мухар-Шэбэрэй	1272	278
Түнхэнэй	100	—
Улаан-Үдын	1109	72
Хориин	101	5
Республика дотороо:	11396	1624

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой (Хяагтын управлени) 3-дахи бригадын комбайнер Дамдин Будадоржиев «С-6» түхэлэй комбайнаар 1000 гектар таряа хуряаха социалис уялга абанхай. Зураг дээрэ: комбайнер Д. Будадоржиев (баруун гарһаа) тракторист Б. М. Мункуев хоёр ажалдаа. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Эдэнэр магтаалтай

ГАЛБАЙ. Энэ тосхоной зүүн хойто зүгтэ үргэн поли нэмжырэн ногоорно. Далай соогуур тамаржа байһан юумэндэл, комбайнууд урагша хойшоо ябажа харагдана. Ашаанай автомашинанууд иишэ тиишээ һүндэлнэ. Кузов соогуураа обёос, горохой холимог тэжээл дүүрэн тээгээтэй юумэнүүд һаалиин фермэ тээшэ тооһо татуулан табилуулна.

Хүнүүд удаан байжа хөөрэлдэхэшье забдагүйгөөр ажаллана. Отделениин агроном Валерий Дагбаевич Хамаганов тойроод ерэһэн комбайнуудые угтажа, зогсоохо нэгыень зогсоогоод, заабари үгэнэ хэбэртэй. Бидэнэй нэгэ комбайнай дэргэдэ ошоходо:

— Эгээл һайнаар хүдэлдэг комбайнернай энэл даа. Нормоёо 150 процент дүүргэдэг...—гээд Валерий Дагбаевич залуу хүбүүн тээшэ заана. Тиигэжэ хэлэхэдэнь залуу комбайнер Иосиф Будаев:

— Һайнаар ажаллахые оролдожол байналди даа. Машинамнайшье һаатанагүй, силостэ сабшагдаха обёосой ургасые түргэн дүүргээд лэ, кукурузаяа хуряажа орохо бээбди. Ургасань һайн даа, одоол класс харуулхабди,—гэбэ.

Хажуудань байһан тракторист —Владимир Шакталаев нүхэрэйнгөө хэлээшые дэмжээд:

— Нээрээшье, одоол класс харуулхабди. Энээнээл түргэн дууһажа үзэе, — гээд яаралтайгаар тракторайнгаа кабина руу орошоно.

...Мотоорой хүнхинэхэ абяан улам шангадажа, комбайнь һуурнһаа хүдэлшэбэ. Эдээнтэй яаралтуйгөөр хөөрэлдэхэ саг үгы байгаа. Комбайнай хажуу талаар зэргэ ябалсажа, хэршэгдэһэн һолоомыень кузов соотоо тодон абажа ябаһан автомашинын жолоошон баһал урматайгаар хөөрэнэ:

— Унасатайл обёос даа, гектар бүриһөө олон лэ центнер абтажа байгаа ёһотой!

Володя Амбаевай дүүрэн ашаатай хажуу тээшээ зүдхүүлэн гарахада, хойноһоонь ондоо автомашина ерээд, комбайные һаатуулангүйгөөр ябуулна.

Механизаторнууд иигэжэл үдэрөө үнгэргэнэ. Хүдэлмэринь заахашье һаатанагүй. Силос дарагдажа байһан газарта ажалай охин баһал замханагүй. Тэндэ шираг хүбүүдэй ажаллахань харагдана. «С-100» түхэлэй трактор эндэ бии. Автомашинануудай траншейн дүтэхэнэ ерэхэдэ, балсан шүрбэһээ зангидаһан залуу хүбүүн гараараа юушьеб заажа байгаад, тэрэ доронь ашааень буулгана. Энэмнай Доржо Антархаев. Зүүн Сибириин технологическа институдай оюутан. Гурбадахи курс дүүргээд, түрэл колхоздоо ажаллажа байна.

— Үдэртэ хэды тонно силос дарагдана гээшэб,—гэжэ тэрэнһээ асуухадамнай, блокнодоо хармаан сооһоо гаргаад, нэгэ хэды тоо нэмэһэнэйнгээ һүүлдэ:

— Мүнөөдэр 500 тонно болохо байха,—гэжэ харюусаба.

Ажалай абьяас эндэл түрэнэ ха юм даа. Үдэртөө 500 тонно! Ямар ехэ тэжээл гээшэб. Энэ жэлдэ «Восточные Саяны» колхозой мал шэмэтэ тэжээлээр дүүрэн хангагдажа шадаха ха юм.

Вл. СЫРЕНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Түнхэн.

А. И. Микоян Эхэ ороноо бусаба

Августын 12-ой үглөөгүүр КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. И. Микоян түрүүтэй советскэ правительственна делегаци Варшаваһаа Эхэ ороноо бусаба.

Тус делегаци Александр Завадскиие хүдөөлүүлгэдэ хабаадалсаһан байгаа.

***

А. И. Микоян тэрэ үдэртөө Советскэ Союзаа бусажа ерээ.

(ТАСС).

КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Үйлэдбэриин һуралсалтай дунда юрэнхы эрдэмэй политехническэ ажалай һургуулинуудта һуралсалай болзор хубилгаха тухай

«Үйлэдбэриин һуралсалтай дунда юрэнхы эрдэмэй политехническэ ажалай һургуулинуудта һуралсалай болзор хубилгаха тухай» гэһэн тогтоол һаяшаг КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет баталан абаба.

Найман жэлэй һургуули дүүргэһэнэй һүүлээр үйлэдбэриин һуралсалтай дунда юрэнхы эрдэмэй политехническэ ажалай һургуулинуудта һураха болзор гурбан жэлэй орондо хоёр жэл болгогдоо.

Үйлэдбэриин һуралсалтай дунда юрэнхы эрдэмэй политехническэ ажалай һургуулинууд 1964 оной сентябриин 1-һээ эхилжэ, хоёр жэлэй турша соо һуралсалай шэнэ болзорто оруулагдаха ёһотой.

Союзна республиканудай гэгээрэлэй министерствэнүүд, арадай гэгээрэлэй министерствэнүүд юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудай һуралсалай түсэбүүд болон программануудта зохихо хубилалтануудые оруулха, дунда һургуулинуудые һуралсалай шэнэ болзорто түсэбэй ёһоор, эмхитэйгээр оруулха ябадал хангаха уялгатай.

Юрэнхы эрдэмэй дунда һургуулинуудые дүүргэһэн хүбүүд, басагадые саг болзор сооонь ажалда оруулхын тула хэмжээ абахыень союзна республиканудай компартинуудай ЦК-нуудта, Министрнүүдэй Соведүүдтэ даалгагдаа. Тэдэниие бүри эмхитэйгээр, түсэблэмжын ёһоор ажалда түбхинүүлхын тулада (зүйтэй, боломоор гэжэ мэдэрэгдэһэн газарта) 1966 оной нэгэдэхи кварталай һүүлдэ, хоёрдохи кварталай эхиндэ арба нэгэдэхи классуудай һурагшадые, һургуулиинь дүүргүүлхэ эрхэ союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ олгогдонхой.

Дунда һургуулинуудай ахалагша классуудай һурагшадай гараха үйлэдбэриин һуралсал ёһото һайнаар табиха тушаа хэмжээ абахыень, тэдэнэй предприятинуудта, совхоз, колхозуудта ошожо үйлэдбэриин бэлэдхэл гарахынь тулада материальна бааза бэхижүүлхэ, улам саашадань хүгжөөхэ ябадал хангахыень Союзна республиканудай компартинуудай ЦК-нуудта, Министрнүүдэй Соведүүдтэ дурадхагдаа.

(Энэ тогтоолой тайлбари 3 дахи хуудаһанда үгтэнэ).

У Тан Н. С. Хрущевто телеграмма эльгээгээ

МОСКВА, августын 11. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой нэрэ дээрэ Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Генеральна секретарь У Тан телеграмма эльгээгээ. Һая Кипр дээрэ болоһон үйлэ хэрэгүүд тушаа бэшэг эльгээһэнэйнь түлөө телеграмма соогоо баяр баясхалан хүргэһэн байна.

Дайн байлдаа дары болюулха тушаа Турциин ба Кипрэй правительствануудта Аюулгүйн Соведэй эльгээһэн уряада Кипрэй президент архиепископ Макариос, Турциин премьер-министр Исмет Иненю гэгшэдэй үгэһэн харюунуудые Аюулгүйн Соведэй түрүүлэгшэ августын 10-да абаа гэжэ У Тан мэдээсэнэ. Августын 8-най үдэшэнһөө эхилжэ, бүүдалдаае нэгэ талаһаа болюулха тухай захиралта үгөөб гэжэ архиепископ Макариос мэдээсээ. Мансур-Коккин райондо Турциин авиациин хэдэг ябуулгые дары болюулха тухай шиидхэбэри Турциин правительство абаа гээд Исмет Иненю Аюулгүйн Соведэй түрүүлэгшэдэ мэдээсэһэн байна.

ООН-ой Уставай гуримуудай ёһоор энэ асуудалые эбэй ёһоор гуримшуулхын тулада ООН-ой Генеральна секретариин тушаалда байхадаа али бүхы оролдолго гаргажа байхаб гээд У Тан найдуулба.

Зунай үедэ үнеэн бүриһөө 1000 литр һү

ТАБИН ХОНОГООР УРИДШАЛАН

Хүдөө ажахыгаа хурдан түргэнөөр хүгжөөхын түлөө тэмсэжэ байһан манай совхозой малшад һайн амжалта туйлаба. Гүрэндэ һү худалдаха юһэ һарынгаа түсэбые августын 10 да, табин хоногоор болзорһоо урид, амжалтатайгаар дүүргэбэ. Совхозоймнай малшад юһэ һарын туршада 5330 центнер һү гүрэндэ тушааха түсэбтэй байһан аад, һү бэлэдхэлэй пунктнуудта 5393 центнер тушаагаад байна. Энэмнай нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулха болоо һаа, 1600 центнерээр ехэ болоно.

Коммунист нүхэр Морохоновой хүтэлбэрилдэг бригада гүрэндэ һү худалдаха юһэ һарынгаа түсэб совхоз соогоо нэн түрүүлэн августын 1-дэ дүүргэһэн байна. Тиихэдэ түсэбһөө гадуур 170 центнер һү тушаагаад байгаа.

Туйлаһан амжалтаараа заашье һанаагаа амарангүй, манай совхозой малшад һү гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэбые Октябриин революциин ойн һайндэрөөр дүүргэхэ гэһэн социалис уялга абаад, тэрэнээ нэрэтэй солотойгоор бэелүүлхын хойноһоо эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэжэ байна.

Д. БАНЗАРГАШЕЕВ, Инсэнгын совхозой директор.
Б. ЭРДЫНЕЕВ, совхозой парткомой секретарь.

Яруунын үйлэдбэриин управлени.

ХОРИИН ҮЙЛЭДБЭРИИН УПРАВЛЕНИИН ДҮЙ ДҮРШЭЛҺӨӨ

ТАРЯА ХУРЯАЛГЫН ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ—ЕХЭ ТҮЛӨӨҺЭН

Манай үйлэдбэриин управлениин совхозуудай поли дээрэ муу бэшэ ургаса эдеэшэжэ байна. Орооһото ургамалнуудай 70 процент шахуунь гэхэ гү, али 36 мянга гаран гектар дээрэ алтан шэниисэ долгилжо байна.

КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, совхозуудаймнай таряашад баян ургаса абахын тула яһала оролдоо. Хабарай тарилга агротехническэ богонихон болзорто, нютагай эрхэ байдал харалсажа үнгэргэгдэһэн байха юм. Энэ жэлэй ургасада хэрэглэгдэхээр 56 мянга гаран тонно наг шэбхэ, 306 тонно минеральна үтэгжүүлгэ поли дээрэ гаргагдаа. 2942 га таряалан, тэрэ тоодо 1500 гаран гектар орооһо таряа тариха газар хабартаа уһалагдаа. Нёдондо таряанай газар уһалагдаагүй һэн.

Хабарай тарилгада бүхыдөө тооной эрхим шанартай, һайн сортын үрэһэн хэрэглэгдээ. Буртаг үбһэнтэй тэмсэхэ зорилгоор 38700 гектар орооһо таряанай, тэжээлэй ургамалнуудай поли ургасын гараадуйдэ, гаража байхада борнойлогдоһон. Илангаяа Хэжэнгын, Чисааныn, Үдын совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд буртаг үбһэнтэй тэмсэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулаа. Тарилгаяа борнойлхынгоо хажуугаар мүнөө жэлдэ түрүүшынхеэ 2300 гектарта самолёдоор хорон сасагдаа.

Эдэ бүгэдын ашаар илангаяа Хэжэнгын, Хүрбын, «Первомайский» совхозууд бараг һайн ургаса хүлеэжэ байнхай. Бүхыдөө управлениин ажахынууд түсэбөөр хараалагдаһан ургасаяа абажа, гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө нилээд үлүүлэн дүүргэхэ хараатай.

Мүнөө үедэ таряа хуряалгаа эмхитэйгээр, гээлтэ хоролтогүйгөөр үнгэргэхэ гээшэ манай эгээл шухала зорилго болоно. Эдэ үдэрнүүдтэ совхозууднай хуряалгынгаа техникэ хүсэд бэлэн болгоод, тэрэнээ хоёр халаанда хүдэлгэхөөр механизаторнуудые шэлэн олонхой, хуряалгын түрүүшүүлые түлбэриин талаар урмашуулха гурим тогтоогдонхой. Манай ажахынуудта таряа хуряалгын түрүүшын 15 үдэртэ механизаторнуудай ажалай түлөөһэ үгэхэ гурбан шататай тусхай гурим гурбадахи жэлээ хэрэглэгдэнэ. Энээн тушаа тодорхойгоор хэлэхэ хүсэлтэйб. Юуб гэхэдэ, түлбэриин энэ гурим хэрэглэһэнэй ашаар ажахынуудnай һүүлэй хоёр жэлдэ орооһо таряагаа урдынхиһаа нилээд богони болзорто хуряадаг болонхой.

Таряа хуряалга дээрэ механизаторнуудай ажалай түлөөһэ гуримшуулха асуудал манайда үнихэнэй табигдажа захалһан байна. Энэ асуудал үйлэдбэриин управлениин совет дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байха юм. Тиигэжэ таряа хуряалгын түрүүшын 15 үдэртэ механизаторнуудые урмашуулха тусхай гурим баталагдажа абтаа.

Энэ гуримай ёһоор механизаторай 15 үдэртэ хэһэн хүдэлмэринь гурбан шата баримталагдажа түлэгдэнэ. Эхинь шатадань механизаторай үдэрэй нормын ёһоор хэхэ хүдэлмэринь ороно. Энээндэнь поясной 20 процентһээ ондоо ямаршье нэмэри түлөөһэн байхагүй. Хоёрдохи шатадань механизаторнуудай үдэрэй нормоһоо гадуур 20 гектар хүрэтэр гэхэ гү, али 10 үдэртэ 200 гектар хүрэтэр хадаһан, баал суглуулан сохиһон, комбайнаар сэхэ хуряаһаниинь тоологдоно. Гурбадахи шатадань механизаторай үдэртэ 20 гектарһаа дээшэ гэхэ гү, али 10 үдэртэ 200 гектарһаа үлүүсэ хадаһаниинь, баал суглуулан сохиһониинь, комбайнаар сэхэ хадаһаниинь ороно. Имэ гурбан шата баримталжа, механизаторай ажалай түлөөһэ тогтооходо үдэрэй нормо үлүүлэн дүүргэгшэд урмашуулагдаха болоно бшуу. Энээнһээ түрүүн 50 процент нэмэлтэ түлөөһэндэ халаанай даабари дүүргэдэнигүй хүнүүд хүртэдэг байһан. Тиигэжэ ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг, ажалһаа гэдэрдэг, даабаряа дүүргэдэггүй хүнүүд түрүүшүүлтэй адли урмашуулагдадаг байһаниинь тон буруу. Энэ дутагдал манай тогтооһон гуримай ёһоор усадхагдаа.

(Таблица дээрэ харагты).

	Машина, комбайнай түхэл	Халаанай нормо	Эхин шата: Хэды гектар хүрэтэр	Эхин шата: Түлбэринь (түхэригөөр) гектарай	Эхин шата: Түлбэринь (түхэригөөр) центнерэй	Хоёрдохи шата: Хэдыһээ хэды гектар хүрэтэр	Хоёрдохи шата: Түлбэринь (түх.) гектарай	Хоёрдохи шата: Түлбэринь (түх.) центнерэй	Гурбадахи шата: Хэдыһээ хэды гектар хүрэтэр	Гурбадахи шата: Түлбэринь (түх.) гектарай	Гурбадахи шата: Түлбэринь (түх.) центн.
Таряа хуряалгын түрүүшын 15 үдэртэ механизаторнуудай хэһэн хүдэлмэриин түлөөһэ тодорхойлхо гурим.											
Таряа амяарлан хадахада											
Жаткын машинист	ЖБ-4,6	13	130	0,43	—	131—200	0,92	—	201-һээ дээшэ	1,14	—
— « —	— « — ЖР-4,9	15	150	0,37	—	151—200	1,01	—	— « — — « —	1,21	—
Комбайнер	СК-3	15	150	0,37	—	151—200	1,01	—	— « — — « —	1,21	—
— « —	— « — С-6	14	140	0,40	—	141—200	0,97	—	— « — — « —	1,11	—
Баал суглуулан сохиходо											
Комбайнер	С-6	12	120	0,49	0,02	121—200	1,15	0,02	201-һээ дээшэ	1,38	0,02
Комб. туһалагша	С-6	12	120	0,35	0,01	— « —	0,75	0,01	— « — — « —	0,90	0,01
Тракторист	ДТ-54	12	120	0,46	0,01	— « —	1,05	0,01	— « — — « —	1,26	0,01
Һолоомошон	С-6	12	120	0,16	0,01	— « —	0,31	0,01	— « — — « —	0,37	0,01
Комбайнер	СК-3	14	140	0,40	0,02	141—200	1,16	0,02	— « — — « —	1,39	0,02
Комбайнаар сэхэ хуряахада											
Комбайнер	С-6	12	120	0,49	0,02	121—200	1,15	0,02	201-һээ дээшэ	1,38	0,02
Комб. туһалагша	С-6	12	120	0,35	0,01	— « —	0,75	0,01	— « — — « —	0,90	0,01
Тракторист	ДТ-54	12	120	0,46	0,01	— « —	1,05	0,01	— « — — « —	1,26	0,01
Һолоомошон	С-6	12	120	0,16	0,01	— « —	0,31	0,01	— « — — « —	0,37	0,01
Комбайнер	СК-3	13	130	0,41	0,02	131—200	1,15	0,02	— « — — « —	1,38	0,02

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

Ургаса хуряалгые тон түргөөр, гээлтэ хоролтогүйгөөр үнгэргэхэ хэрэгтэ механизаторнуудта үгтэхэ ажалай түлөөһэн ехэ удха шанартай.

Энээн тухай Хориин управлениин начальник нүхэр И. А. Игнатьевай статья эндэ тунхаглагдаба.

Ториин совхоздо

Интенсификациин замаар

II. АРЬБАН ДАЛАНГАЙ АБДАР

ДЭЭДЭ ТОРИ, Улаан Номто, Баруун Тори, Томогто нютагуудые үгсэжэ, Уняатын үндэр дабаа дабахада ураашье һайхан даа. Харгын хоёр захаар һамартай борбоосгойгоо һайрхаһан юм шэнги хуша модонууд бархайлдана.

Дабаагаа уруудажа, хэдэн километр ябаадхихада Ара Ториин уужам бэлшээри нэмжынэ. Голой тэг дунда Хужар Толгой хушууржа, сэл ногоон нуур соо тамаржа ябаһан пароходтол үзэгдэнэ.

Ара Тори гээшэмнай буряад арадай дунда дэмы ороогүй юм байна гэжэ ойлгохоор. Энэмнай адууһа мал бэлшээн таргалуулха, арьбан далан нэмэрүүлхэ угаа зохид элдин нютаг ха юм.

Үнэхөөр эндэмнай үбдэгтэ хүрэмэ үзүүр ногоотой, үхэр малай бэлшэхэдэ һэрюухэн, тунгалаг һайхан уһатай баян дэлгэр дайда.

— Мүнөө энэ голдо мянгаад үхэр, хэдэн һүрэг адуун бэлшэнэ. Үшөө эды шэнээн мал эндэ асархадашье малай олонииинь мэдэгдэхэгүй,— гэжэ малшан Цыбикдоржо Урбанеев хөөрэнэ.

Хужар Толгойн зүүн һаншагта байрлаһан энэ малшанай ажал хүдэлмэритэй, ажаһуудалтайнь танилсабабди. Эдэнэрэй харууһалдаг 122 үхэрнүүдынь үргэн ехэ бэлшээри соо ябахадаа миил арба-табан юумэдтэл үзэгдэнэ.

Хахад үдэрһөө һаял үнгэржэ байбашье, үхэрнүүдынь сэдытэрээ эдеэлэшэнхэй, зарим нэгэниинь голиилдожо хэбтэнэ, нүгөөдүүлынь хяр-хяр гэтэр хибэдэһээ хибэжэ байнад.

— Эдэ малые майн һүүлээр асархадамнай дашье муунууд, яһан туранхайнууд байһан юм. Мүнөө мүнсэгэр тарганууд болошоо, харагты даа. Үнгэрөөшэ хоёр һарада адагынь тус-тустаа 50—50 килограмм нэмэһэн лэ байха ёһотой,— гэжэ гүүртые даагша хөөрэнэ.

Тала дайда элдин, ногоон элбэг гээд лэ миин табижархингүй, харин малаа залажа, манажа байдаг юм байна. Илангаяа үдэшэ, үглөөнииь малаа хужарлуулдаг, тэжээлэй дабһа дуран сооhь үгэдэг заншалтай. Мүн үдэртөө халяар (черемша) соо оруулжа, бага зэргэ адууна.

— Үхэрнүүднай халяар эдихэ угаа дуратайнууд. Тэндэһээнь туужа гаргаагүйдэнни хэтэрүүлжэшье магад ха,— гэжэ Цыбикдоржо адуулгашан тодорхойлно.

Эндэхи бэлшээриин үшөө нэгэ онсо илгаань юун бэ гэхэдэ, малай ябадаг газар уһа намагтай байна. Имэ шииг ехэтэй газарта үхэрнүүд дагнан ябахадаа туруунай үбшэндэ баригдашадаг муутай. Тиимэһээ малшад үхэрнүүдээ үе үе болоод лэ хуурай, добо газараар бэлшээдэг байха юм.

Ториин совхозой эрхим мал адуулагша — коммунист Гомбо Дашиевич Доноев гэр бүлөөрөө жэл бүри холын бэлшээридэ гаража, үхэрнүүдээ һайнаар таргалуулдаг. Энэ малшанай харууһалһан мал зунай гурбан һарада тус бүридөө 90—100 килограммаар нэмэдэг. Мүнөө жэл нүхэр Доноевой бүлэ Баруун Тори гэжэ газарта тугал, буруунуудые һайнаар түлжүүлжэ байнхай. Эдэ үдэрнүүдтэ малаа харууһалхынгаа хажуугаар тэдэнэр дүтынгөө сабшалан дээрэ үбһэ хуряажа абана. Зураг дээрэ: Г. Д. ДОНОЕВ үбһэ сабшажа ябана.

А. БОРИСОВАЙ фото.

Хужар Толгойн баруун һаншагта Сыжиб, Цыденеин Тарбаевтанай, Ринчин Урбанеевтанай гүүртэнүүд байрлана. Эндэ эмэ буруу, хашарагууд харууһалагдана.

Тээ сааша ябабал, Сергей Заварзинай гүүртэдэ хүрэхэт. Энэмнай баһал дуриэл ехэтэй малшан, нёдондо зунай гурбан һарада малайнгаа шэгнүүр сүүдхэдэ 1050 грамм нэмээһэн. Энэ жэлдэшье малынь һайса таргалжа байнхай.

ЯАХАДАА эндэ мал һайса таргалнаб гэхэдэ, үдэрэй халуун байха сагта һарьдагай энэ бэлшээридэ хододоо һэрюун байдаг. Мал үүр сайхаһаа эхилээд, үдэшын харанхы болотор бэлшэнэ бшуу. Малаа үдэшэниинь отогойнгоо газаа суглуулаад лэ хонодог заншалтай. Үглөөгүүр һаруул боложо эхилхэлээр лэ малынь өөһэдөө бэлшээридээ гарашадаг.

Имэ элдин бэлшээри мүн Ара Алцаг, Химнын болон Харгантын голдо нэмжыдэг. Һарьдагай энэ үзүүр ногоотой бэлшээридэ Ториин совхозой малһаа гадна Зэдын үйлэдбэриин управлениин бусад ажахынуудай үхэр, адуун атарладаг байха юм. Нёдондо ганцахан Ториин совхозой 3200 үхэр эндэ бэлшэжэ гараа. Мүнөө жэлдэ 3500 үхэр, 1000 гаран адуун бэлшэнэ.

— Үнеэд, жэжэ туганнуудһаа бэшэ бүхы үхэрнүүдээ һарьдагай бэлшээридэ ябуулдаг болообди,— гэжэ совхозой главна зоотехник Иван Игнатьевич Бальчугов мэдүүлбэ.

Холо һарьдагай бэлшээридэ мал гол түлэб июниин 1-һээ сентябриин 10 хүрэтэр байдаг. Тэрэнһээ оройтобол, мал байжа үгэдэггүй, гол руугаа буухые тэгүүлдэг юм гэжэ малшад хөөрэлдэнэ.

Хэды тиимэ байбашье энэ гурбан һарын туршада буруу, хашарагуудай, һубай үхэрнүүдэй шэгнүүр 80-100 килограммаар нэмэдэг. Жэшээнь, нёдондо тэндэ мал адуулагшад Сергей Заварзин, Георгий Ламухин, Жамбал Карпушкеев болон бусад 100 үдэртэ үхэрнүүдээ 100—110 килограммаар нэмээжэ шадаа бшуу.

Энэ совхоз нёдондо һарьдагай бэлшээридэ малаа адуулжа, гурбан һарын туршада аяар 2162 центнер мяха нэмээжэ абаһан байна. Имэ элдин бэлшээритэй газарта хоёр малшан (гэр бүлөөрөө) 120—130 үхэр харууһалха аргатай. Тиимэ болохолоороо нэгэ центнер үхэрэй мяха абахын тула малшан бүхэн 1,5—1,6 үдэр гаргашалха болоно. Энэмнай юрынхиһөө хоёр-гурба дахин бага байна.

Һарьдагай бэлшээри хэрэглэдэг болоһоной ашаар Ториин совхоз һүүлэй жэлнүүдтэ гүрэндөө тарган, һайн тамиртай мал тушаадаг болонхой.

СААШАДАА жэлһээ жэл бүри эндэ олон мал бэлшээгдэдэг болохоор хараалагдана. Совхозой холын хараата түсэбэй ёһоор 1970 ондо үхэрнүүдэйнь тоо 11 мянган болохо юм. Тэдэнэр холын бэлшээридэ 4—5 мянган үхэр, хэдэн мянгаад адуу мори бэлшээхэ ушартай. Мүн энэ управлениин бусад ажахынууд малаа тиишэ олоор абаашажа атарлуулха хүсэлтэй.

Тиимэһээ энэ ехэ баялигаа зүбөөр, үрэ ехэтэйгээр ашаглаха, тэндэ зохид гэр байра түхеэрхэ асуудал табигдана.

Ара Ториин бэлшээриин намаг газарые хатааха тушаа хүдэлмэри хэгдэхээр. Юуб гэхэдэ, мүнөө уһа намагтай гээд, нилээд ехэ бэлшээри хусэд хэрэглэгдэнэгүй, малай хүл, туруу муудуулна ха юм. Эндэхи намаг хатааха хүдэлмэри 1965 оной ажахын түсэбтэ оруулагданхай.

Холын бэлшээри дээрэ ажаллажа байһан малшадай байра мүнөөдөө муушаг. Гэр бүлөөрөө ажалладаг малшад хушалта муутай, шалагүй гэртэ байха баатай болоно. Хойшодоо совхозой дирекци эдэ малшадтаа анхарал табиха, байра байдалыень һайжаруулха эрид хэмжээ абаха уялгатай.

ҺАЙН ШАНАРТАЙ үхэрэй мяха ехээр абадаг болохо талаар совхозой мэргэжэлтэд мяхалиг үүлтэрэй мал үсхэбэрилхэ хэмжээ абажа захалаа. Мүнөө эмэ хашарагуудай хоёр гүүртэдэ мяхалиг «Герефорд», «Абердино-ангусс», хальмаг үүлтэрэй бухануудые табинхай.

Дүрбэ-табан жэлһээ совхозой фермэдэ мяхалиг имэ үүлтэрэй 1500—2000 үнеэд бии боложо, тугалнуудынь эхэдэнь табижа харууһалхаар бодомжолно. Зунай үедэ эдэ үнеэд тугалтаяа сүг һарьдагай бэлшээридэ адуулагдаха юм. Тиигэбэл үнэ сэн багатай, һайн шанартай үхэрэй мяхан ехээр абтадаг болохонь дамжаггүй.

Теэд энэ совхоздо малай тоо толгой олошоруулха, илангаяа эбэртэ бодо малаа түргэнөөр үдхэхэ талаар бии байгаа айхабтар ехэ арга боломжонууд үшөөл хүсэд хэрэглэгдэнэгүй гэжэ сахэ хэлэхэ хэрэгтэй. Үхэр, хонид, илангаяа тугал, хурьгад үхэл гарзада олоороо ороно. Үнеэд, эхэ хонид хэдэн зуугаадаараа һубайрна. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ энэ совхоздо 100 үнеэн бүриһөө 84 тугал, 100 хонин бүриһөө 69 хурьгад түлжүүлэгдээ бшуу.

Үнеэдэй, эхэ хонидой тоо һүрэг соогоо үшөөл үсөөн байһаар. 1964 оной эхиндэ энэ совхоз 7800 үхэртэй байбал, тэрэнэй миил 2400-ниинь үнеэд байгаа.

Эдэ бүхы дутагдалнуудаа усадхаха, адууһа малайнгаа тоо толгой эрид олошоруулха, нютагайнгаа баялигые зүбөөр хэрэглэжэ, совхозоо ёһотойл мяха-һүнэй фабрика болгохо гээшэ эндэхи хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй, бүхы хүдэлмэришэдэй мүнөөдэрэй шухала зорилго болонхой.

Б. ГЫЛЫКОВ,
манай тусхай корр.

Доодо-Тори.

100 ХОНОГТО 100 КИЛОГРАММАЙ ТҮЛӨӨ

Мянгатан манлайдань

ЗУЛГЫ ҺАЙХАН зунай сагта, зулгэ ногоонэй амта шэмээр баян байдаг зуун хоногой туршада адуулжа ябаһан үхэрэйнгөө толгой бүриень хоног бүхэндэ килограмм —килограммаар таргалуулха гэжэ колхоз, совхозуудаймнай үргэн олон адуулгашад урда урдынхиһаа нилээд үргэн дэлисэтэйгээр тэмсэжэ байна. Бэлшээриин үедэ сүүдхэ бүхэндэ урдань мянган граммаар малайнгаа шэгнүүр нэмээдэг малшад нютаг нютагта ганса нэгэн лэ байдаг һааб даа.

Харин мүнөө үедэ хүдөө ажахыгаа интенсификациин замаар хүгжөөхэ гэһэн зорилгын эрид шууд табигдаад байхада мал адуулагшаднайшье дааһан ажалдаа ондоохоноор хандадаг болоол. Тиигээдшье мянгатанай дүй дуршалые үргэнөөр хэрэглэхэ гэһэн уряа энэ шухала хэрэгтэмнай бүришье хүсэтэйхэн нүлөө үзүүлээд лэ байна.

...Хоног бүхэндэ адуулжа ябаһан малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые мянган граммаар нэмээдэг мэргэжэл шудалһан, республикын суута адуулгашад нүхэд Ломоносов, Гуляев гэгшэдэй түрэл ажахы болохо Худэриин совхозой байдалые жэшээ болгон харуулаял даа.

...Баян Булаг. Совхозой 4-дэхи отделениин түб һуурин. Тосхониие тойроод дандаа тарялан. Посхоолой үүдэ үнгэрөөдхихэлээр харгын зэодо талаар нилээд һайнаар ургаһан кукуруза. Дээдэ таладань горох, саашадаа шарлантажа байһан шэниисэ хаш, хуаран мэлмэрнэ. Урагшаа, баруун урагшаа эхеэрээ нахилтаһан хүндынүүд. «Теэд эндэ хаанань мал адуулдаг юм. Малай бэлшэхэ газар, юрэдөө, харагданагүй бэшэ аал?» гэжэ өөрөө өөрһөө асуултай болоно.

Харин кукурузын тарилгын баргдахалаар үрэмлэмэл худагтай малшадай гэр, малай байра дээрэ орожо ерэбэбди. Үдэрэй аяма халуунай үлэ мэдэг бууража байһан үе һэн. Хүһамаг соо хаалтатай байһан зарим үхэрнүүд «бэлшэхээр болоо» гэһэншэг толгойтоо дээрэ үргэн, унхидан байнад.

—Бадма Жигжитов эндэ зуһажа байгаа юм, — гэжэ совхозой парткомой секретарь Цыден Дамдинович хөөрэнэ. Ахалагша адуулгашан өөрөө үгы байба. Тэрэнэй нүхэр Владимир Бадмаев сайлажа дүүргээд, малаа гаргуутай байгаа бэлэй. Энэ хоёр үхэршэн хоёр-хоёр хоногоор ээлжээлжэ, үбһэндэ ябалаг һэн туладаа нүхэр Жигжитовынь сабшалан дээрэ байгаа бшуу.

Хүнды гэжэ газарта байрладаг эдэ хоёр адуулгашан бэлшээриингээ уйтанһаа боложо, эндэхи хада ойн майлануудаар, тарянай заха зайлсаар ехэ шадамар бэрхээр малаа адуулдаг юм. Эдэнэр 81 гунжадые харюулдаг байна. Бултыень ороондо оруулaнхай.

Хоёр һара соо түйлаһан ажалайнь урэ дүн тухай хэлэхэ болоо һаа иимэ. Зунай бэлшээриин түрүүшын һара—июнь соо һүрэг малаа 22,4 центнерээр шэгнүүрынь нэмээгээ. Хэрбээ һарын эхиндэ толгой бүринь 276 килограмм татаһан һаа, һарын эсэстэ 303 килограмм болобо. Сүүдхэ бүхэнэй нэмэсэ 920 грамм болоно бшуу. Үнгэрһэн июль соо бүришье һайн урэ дүнтэй. 28,2 центнер нэмэлтэ шэгнүүр! Толгой бүринь тус тустаа 35 килограммаар гэхэ гү, али хоног соо 1170 граммаар таргалаа гэшэ. Үнгэрһэн 61 хоног соо харууһалжа ябаһан гунжадаа 50,6 центнерээр таргалуулба. Ихэлээрээ толгой бүриинь 62 килограммаар гэхэ гү, али сүүдхэ бүри 1045 граммаар нэмээгээд байна.

—Бэлшээримнай баганыньe бага. Зүгөөр мүнөө жэлдэ зулгэ ногоон һайн ха юм даа. Харюулжа байһан мал дээрэмнай 60—70 толгой хүрэтэр залуу үхэр нэмэжэ үгөө һаань, ядахагүйл байгаабди. Главна зоотехнигтэ хэлэхэ гэхэдэм энээн уруу харагдахашьегүй даа, —гэжэ Владимир Гармажапович хэлээ бэлэй.

Сэбэрхэн аад, сэб хүйтэн худагай уһа садатараа гудамхиһан гунжад жалгые уруудана. Ябууд ногоо зулгаан, шамдуухан доошоо алхална. Харахада үнэхөөрөөл таргалжа, бэеэ ёһотоор лэ хүсэжэ ябаһан мал. Һүтэй үнеэд болохо томо тобир гунжадынь диилэнхи.

—Иигээд һэрюунэй амин орохо, һоно батаганаанишье хомор болохо. Тарянай үзүүр дээрэ, сабшагдаһан газарай хэнзэ ногоондо уданшьегүй малнай адуулагдаха байна. Малаа һайсал таргалуулха байхабди даа,—гэжэ ябалган дээрэмнай нүхэр Бадмаев найдуулаа һэн.

ИЮНЬДЭ МЯНГАТАН боложо шадаашьегүй һаа, июль соо һайн амжалта түйлажа шадаһан бусад үхэршэд эндэмнай бии. Жэшээнь, Алтайн 3-дахи отделениин малшан Очиржап Чагдуров 63 гунжадые, 74 гунан сарнууд, эрэ хашараг, буруунуудые харюулдаг юм. Июль соо тэдэнэйнгээ шэгнүүрые хамта дээрэнь 55,7 центнерээр нэмээгээ бшуу. Тиихэдэ эрэ үхэрнүүдээ сүүдхэ бүхэндэ 1320 граммаар, гунжадаа 1080 граммаар шэгнүүрынь дээшэнь болгоо.

Бага-Худэриин отделениин Николай Богидаев түрүүтэй малшад 175 толгой залуу үхэр адуулдаг. Тэдэнь үнгэрһэн июльдэ 61 центнерээр шэгнүүрээ нэмээгээ. Тус тустань хубаабал, хоног бүхэндэ 1161 грамм хүртэнэ бээзэ. Алтайн Цындыма Тогмитова 38 гунжадые харууһалдаг. Толгой бүриинь шэгнүүрые сүүдхэ соо 1200 граммаар нэмээжэ шадаа.

Баян Булагай адуулгашад Жаргал Цыбиктаров, Дарижап Банзаров, Бадмажап Юмтаров гэгшэд 311 толгой эрэ хашараг, буруунуудые Бодхоон гэжэ газарта адуулжа байнхай. Тэдэнэр мянгатан боложо арайл бирабагүй. Тэдэнэй харюулжа ябаһан мал сүүдхэдээ тус тустаа 936 граммаар нэмэһэн зэргэтэй. «Мүнөө август соо заатагүй дутуугаа хүсэлдүүлхэ байхабди» гэжэ тэдэ гурбан зүрюугээр тэмсэжэ байнхай. 800—900 гаран граммаар нэмээгээшэн энэ совхоздомнай үшөөл олон юм. Гэбэшье мянгатанай зэргэдэ жагсажа арайл шадаагүй байһаар.

Зунай бэлшээриин үедэ ниитынгээ адууһа малые таргалуулжа абаха гэжэ Худэриин совхозой дирекци, партком болон профсоюзай рабочком яһала хүсэлэл оролдолгоёо гаргажа байна. Түрүүшүүлэй дүй дуршалые олоной мэргэжэл болгохые хүсэнэ. Тус ажахыда мүнөө үедэ 3143 толгой залуу үхэр бэлшээн таргалуулагдажа байнхай. Эдэ малайнь шэгнүүр июньдэ 607 центнерээр нэмэһэн байгаа һаа, июлиин дүн согсолходонь 708 шахуу центнерээр малынь таргалаа. Харууһа, адуулга бүри һайжаржа байһаниинь элирнэ.

Залуу малые һайнаар харууһалжа, түргөөр түлжүүлхэ, таргалуулха гэжэмнай ниитынгээ мал ажалые интенсификациин замаар эрхилдэг болохо нэгэ шухала арга нүхэсэлынь ха юм даа. Тэрэниие ойлгожо, түрүүшын бата алхамуудые хэжэ байһан Худэриин совхозой бэрхэ малшадта үшөө ехэ амжалта түйлахыень хүсэе.

Г. ЦЫРЕТОРОВ.

Хяагтын аймаг.

ЗҮҮН-СИБИРИИН СОВНАРХОЗДО

Омогорхомоор дүнгүүд

Зүүн-Сибириин экономическа районой арадай ажахын совет болон профсоюзуудай Эрхүүгэй, Шэтын промышленна областной советүүдэй, Буряадай областной соведэй президиумүүд байгша оной хоёрдохи кварталай дүнгүүдые, мүн Кузбассай, Красноярска совнархозуудай промышленностиин хүдэлмэришэдтэй мүрысэхэ зуураа абаһан социалис уялгануудай түрүүшын хахад жэлэй дүнгүүдые һаяхан согсолон гаргаба.

Сибириин ажалшад долоон жэлэй зургаадахи жэлэй түрүүшын хахадай туршада эршэмтэй шангаар ажаллажа, байгша онойнгоо социалис уялга дүүргэхэ һайн үндэһэ һуури табиба гэжэ хэлэхээр. Зүүн-Сибириин совнархозой промышленность валовой продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө 102,1 процент дүүргээ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа 102 процентдэ хүргөө. Манай ажалшадтай мүрысэдэг Кузбассай, Красноярскын промышленностиин хүдэлмэришэд мүн лэ баясамаар дүн түйлаба. Эдэ совнархозойхид валовой продукци гаргаха түсэбөө 102.7 процент дүүргээ. Кузбассай промышленностиинхид ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа 101,5 процент, Красноярскынхид мүн лэ 101,5 процент дүүргэнхэй.

Зүүн-Сибириин совнархозой предприятинуудай дундаһаа «Востсибуголь» комбинадай шулуу нүүрһэшэд шалгараа. Тэдэнэр хахад жэлэй даабари 104,7 процент дүүргээ гэхэ гү, али байгша оной хугасаада түсэбһөө гадуур 378 мянган тонно шулуу нүүрһэ малтаха уялгатай аад, 595 мянган тонно малтаһан байна.

Барилгын материалнуудай промышленностиин управлениин хүдэлмэрилэгшэд түсэбөө 103,4 процент дүүргээд, 6 мянган тонно цемент, 419 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл даабариһаа гадуур үйлэдбэрилбэ.

Жэлэй туршада 75 мянган кубометр модо түсэбһөө гадуур хюрөөдэн бэлэдхэхэ уялгатай модошод хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, 342 мянган кубометр модо, 135 мянган шпала түсэбһөө гадуур бэлэдхэбэ.

Горнягууд түсэбөө 102.6 процент, модо болбосоруулагшад 101,4 процент, хүнгэн промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд 102,1 процентдэ хүргэжэ шадаа. Абаһан социалис уялгаяа бодотоор бэелүүлхэ гэһэн тэмсэлэй үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэһэнэй ашаар түсэбөө дүүргэдэггүй предприятинуудай тоо үсөөрүүлэгдээ гэжэ тэмдэглэхээр. Россин Федерациин 30 миллиардын тоодо оролсохо продукци түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилхэ уялгаяа промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Жэл соо түсэбһөө гадуур продукци гаргаха уялгаяа эндэхид хахад жэлэй туршада үлүүлэн дүүргэжэ шадаа. Мүн Эрхүүгэй областиин промышленность продукци үйлэдбэрилхэ уялгаяа үлүүлэн дүүргэһэн байна. Буряадай республикын предприятинууд 3.5 миллион түхэригэй продукци гаргаха уялгаяа 2,1 миллион болгоһон байна. Шэтын областиинхид 2,3 миллион түхэригэй уялгатай аад, 2,5 миллион түхэригэй продукци даабариһаа гадуур бүтээнхэй.

Шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ, хүдөө ажахыда туһаламжа хүргэхэ уялга амжалтатайгаар дүүргэгдэнэ.

Бүхэроссин социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходо, «Забайкалуголь» трестын коммунис ажалай нэрэ зэргэтэй «Объединенная» шахтын коллектив, «Иркутсклес» комбинадай Кадинска леспромхозой хүдэлмэришэд түрүүлжэ, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй Улаан тугта хүртэбэд. Эрхүүгэй алюминиин заводой, Храмцовско 3-дахи разрезэй, Улаан-Үдын «Электромашина» заводой коллективүүд РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугуудые нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар абаһан байна. Совнархозой болон профсоюзуудай областной Соведүүдэй дамжуулгын Улаан туг, мүн нэгэдэхи мүнгэн шан 6 түрүү предприятида, тэрэ тоодо Улаан-Үдын шэлэй оньһожоруулмал заводто, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадта барюулагдаа. Хоёрдохи мүнгэн шан 12 предприяти, тэрэ тоодо Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын, «Татарский ключ» руднигай коллектив абаба. Улаан-Үдын химлесхоз, «Теплоприбор» завод 3-дахи мүнгэн шанда хүртэбэ.

Үүлтэртэ һаалиин фермын үнинэй үхэршэн Гончик Жигмытов гансашье Ноёхондоо мэдээжэ болохоһоо гадна, харин Хяагтынгаа үйлэдбэриин управлени соо суурханхай. Мүнөө тус фермын һаалишад сүүдхэдээ үнеэн бүриһөө 10—11 литр хүрэтэр һү һаана. Зураг дээрэ: XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой үхэршэн Г. Жигмытов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Модо урадхуулгые түргэдхэхэ

Энэ жэлэй модо урадхуулгын үедэ Зүүн-Сибириин экономическа районой гол мүрэнүүдээр 11,5 миллион кубометр модон урадхуулагдаха юм. Энэ сезоной эхилһээр гурбан һарын үнгэрбэшье, оройдоо 4,3 миллион кубометр модон урадхуулагдажа, хэрэгтэй газартаа хүргэгдөөд, уһанһаа гаргагдаа. Имэ байдал байгша оной модо урадхуулгын түсэбэй дүүргэгдэхэ хэрэгтэ түбэг татаха байна.

Арадай ажахын совет модо урадхуулгын ябаса тухай асуудал һаяхан өөрынгөө заседани дээрэ хаража үзөөд, энэ хүдэлмэри һайжаруулха хэмжээ ябуулга хараалба. Модо урадхуулгын предприятинууд модо уһанда табиха түсэбөө гол түлэб дүүргэнхэй. Харин хэрэгтэй газартань модо хүргэхэ, уһанһаань гаргахын тула ехэ ажал хэхэ хэрэгтэй. Модо урадхуулга илангаяа Шэтын областиин гол мүрэнүүдээр муугаар эмхидхэгдээ. «Читлесдревпром» трест модо урадхуулха, тэрэнээ уһанһаань гаргаха долоон һарын түсэбэй гурбанай нэгэшье хубииень дүүргээгүй байгаа. Трестын хүтэлбэрилэгшэд модо урадхуулгын предприятинуудые хэрэгтэй хүдэлмэришэдөөр, транспортаар хангажа шадаагүй. Чунска, Бирюсинска урадхуулгын конторын, «Тайшетлес» комбинадай Нижнеудинска лестранхоз мүн лэ гээгдэжэ ябана.

Арадай ажахын совет Оленгүй, Ингода, Бирюса, Үдэ, Чуна голнуудаар модо урадхуулгые түргэдхэхын тула шухала хэмжээ абахыень комбинадууд, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалба. Арга боломжонуудаа, хүдэлмэришэдөө зүбөөр хэрэглэхэ, хубаарилан табиха тухай заагдаа. Гол мүрэнүүдтэ табигдаһан модые хүйтэн сагай ерэтэр уһанһаань бултыень гаргахын тула тэрэ хүдэлмэриие түргэдхэхэ, модоной ехээр суглараһан газарта хүдэлмэреэ хоёр халаанда эмхидхэхэ гэжэ дурадхагдаа.

Гол мүрэнүүдээр урадхуулагдаһан модые август, сентябрь һарын туршада бултыень уһанһаа гаргаха, модо урадхуулгын энэ жэлэй түсэб заатагүй дүүргэхэ талаар зохихо хэмжээ абаха, энэ ажал зүбөөр эмхидхэхэ тухай хэмжээн хараалагдаа.

В. БЕССОНОВ, Е. КУДЗИ.

ЭРИЛТЫНЬ ЭРХИМЭЭР ХАНГАХА

«Коммунизм байгуулагшадай ажаһуудалай эрилтэ эрхимээр хангаха» —имэ уряал доро Улаан-Үдын трикотажна фабрикын коллектив байгша оной эхилһэнһээ хойшо ажаллажа байнхай.

Тус фабрика дээрэ элдэб янзын трикотаж хубсаһан нэхэгдэхэһээ гадна, хүн зоной захилаар джемпер, нооһон пулаадууд нэхэгдэдэг, бусад хубсаһан оёгдодог юм. Мүн хуушарһан хубсаһан химическэ аргаар сэбэрлэгдэдэг байна.

Үнгэрһэн жэлдэ энэ фабрика гол түлэб городой ажалшадые хангадаг байбал, мүнөө хүдөө нютагуудаар, хүдэлмэришэдэй тосхонуудаар ябажа, хүн зоной захил абажа дүүргэдэг болоо юм.

— Арад зоной ажаһуудалай эрилтэ хангаха гээшэ хүндэтэй хэрэг болоно бшуу. Энэ хүдэлмэридэ хабаатай ажалшадта парти, правительствамнай ехэхэн анхаралаа хандуулна. СССР-эй Верховно Соведэй һүүлэйн сессиин шиидхэбэринүүдшье энээниие гэрэшэлнэ. Тус сессиин тогтоолнуудаар зоригжоһон манай фабрикын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд бүри оролдосотойгоор ажаллажа, үндэр бүтээсэтэ ажалаараа харюусаха хүсэлтэй,— гэжэ фабрикын партийна организациин секретарь Валентина Тимофеевна Белых хөөрэнэ.

Түрүүшын амжалта эндэ түйлагданхай. Валовой продукци үйлэдбэрилхэ 8 һарын түсэб, арад зоной ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха 9 һарын даабари болзорһоо холо урид— августын найманда дүүргэгдээ. Үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал ажалай бүтээсэ 9,6 процентээр дээшэлһэн байна.

Ажалай имэ амжалта өөрөө ерээгүй юм. Энэнь нэн түрүүндэ техническэ дэбжэлтын түлөө фабрика дээрэ дэлгэрһэн тэмсэлэй аша үрэ болоно.

Жэлэй эхилһэнһээ хойшо фабрика дээрэ 16 механическа машинанууд, ууралаар хүдэлдэг 2 түхеэрэлгэ, хуушарһан хубсаһанай тоһо, тооһо гаргадаг «Перум-3,15» гэжэ аппарат, хубсаһа оёлго дээрэ 5 шэнэ түхеэрэлгэ тодхогдожо, ашаглагдадаг болоо. Мүнөө эндэхи үйлэдбэридэ гараар бүтээгдэдэг ажалай хубинь 8,6 процент болотороо хорооглоо. Урдань, тобшолон хэлэбэл, үнгэрһэн жэлдэ, 20—25 процент болодог байһан юм.

Шэнэ түхеэрэлгэнүүдые тодхохоһоо гадна, хуушанаа һэльбэн һайжаруулха тушаа фабрикын инженер, техникүүд, уралан парижуулагшад горитой анхаралаа табина. Эдэнэй оролдолгоор «Оверланд» маркын оёдолой машинануудай бүтээсэ 14 процентээр дээшэлүүлэгдээ. Фангова машинануудта бага зэргэ хубилалта оруулагдажа, вискозно торго холижо, олон үнгэтэй трикотаж хубсаһа нэхэхэ аргатай болоо.

Ажалдаа шэнэ техникэ нэбтэрүүлһэнэй, үйлэдбэреэ шэнэ технологиин ёһоор эмхидхэһэнэй ашаар эндэхид байгша ондо 20 гаран шэнэ янзын хубсаһа оёдог болоо. Тиихэдэ шанарыньшье эрид дээшэлээ. Гадар трикотажна хубсаһа нэхэлгэ дээрэ нормоор 90 процентнь нэгэдэхи сортын байха бол, бодото дээрээ 98 процентнь эрхим шанартайгаар тушаагдана. Дотор хубсаһаар абажа үзэхэдэ нэгэдэхи сортоор нэхэгдэдэгынь хараалһанһаа 5 процентээр дээшэлээ. Эндэ нэгэ имэ баримта дурдамаар: тус фабрика 1962 онһоо хойшо худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта тушааһан продукцитнай муу шанартай байба гэһэн нэгэшье гомдол абаагүй.

Тэрэшэлэн тус фабрикынхид хубсаһа химическэ хуурай аргаар сэбэрлэлгые шудалжа, үйлэдбэридөө гүйсэд нэбтэрүүлээ.

—«Ажалнайшье нилээд хүнгэрөө, шанарынишье дээшэлээ,—гээд хубсаһа сэбэрлэдэг цехэй хүдэлмэришэд энээн тушаа хэлсэнэ.

Шэнэ янзын хубсаһа оёдог болоһондо, продукциин шанарай дээшэлһэндэ хүдэлмэришэдэй, нэн түрүүндэ, эндэхи коммунистнуудай үүргэнь тон ехэ. Трикотаж нэхэдэг цехэй хүдэлмэришэн коммунист К. И. Клевцовагай үүсхэлээр фабрикынгаа бүтээн гаргадаг продукциин шанарые эрид дээшэлүүлхын түлөө хүдэлөөн эхилһэн байгаа. Мүнөө энэ хүдэлөөндэ фабрикын бүхы хүдэлмэришэд оролсонхой. Гадна хубсаһа эсхэгшэ, партиин гэшүүн Очирма Гармаевна Доржиева фабрика дээрээ эгээн түрүүлэн ЛВРЗ-гэй суута үрэмдэгшэ А. В. Грехневагай үүсхэл дэмжэжэ, нормоёо шэнэлэн, 5—30 процентээр дээшэлүүлээ һэн.

— Түрүүшээр хамта хүдэлдэг нүхэдтэйгөө хөөрэлдэн, өөһэдынгөө ажалда бии байһан арга боломжонуудаа элирүүлжэ, тооложо үзэһэн байнабди. Хоёр, гурбан һарын туршада өөһэд өөһэдтөө шэнэ нормо табижа ажаллажашье үзөө һэмди. Тиигээд лэ нормыемнай дээшэлүүлыт гэжэ фабрикынгаа хүтэлбэрилэгшэдтэ, ниитын организацинуудта хандаһан байхабди,—гэжэ Очирма Доржиева мүнөө хөөрэнэ. А. В. Грехневагай үүсхэлээр фабрикын 100 гаран хүдэлмэришэд дээшэлүүлэгдэһэн нормоор ажаллажа байдаг.

Гадна коммунистнууд Энова, Магнитова, Акулич гэгшэдэй оролдосото ажал тэмдэглэмээр. Комсомол-залуушуулай дундаһаа нүхэр А. И. Арсентьевагай хүтэлбэрилдэг коммунис ажалай бригадынхид шалгарна. Эдэнэрһээ нэхэлгэ-ээрэлгын участогай комсомол-залуушуулай халаанайхид гээгдэнэгүй. Үдэр бүридэ даабаряа 102—108 процент дүүргэжэ, эрхим шанартай продукци бүтээнэд.

Үйлэдбэриин асуудалнуудта фабрикын партийна организациин хододоо анхаржа байдагынь һайшаалтай. Үнгэрһэн жэлэй һүүл багаар «Арад зоной ажаһуудалай эрилтэ хангаха тушаа хэмжээнүүд тухай» асуудал партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байха. Энэ жэлдэ «Фабрика дээрэ ажалай эмхидхэлгэ, түсэблэлгэ хараалгада коммунистнуудай хабаадаха тухай», техническэ үндэһэ һууритай ажалай нормодо орохо, хүдэлмэришэдэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ гэхэ мэтэ асуудалнууд зүбшэгдэһэн байна.

Фабрика бүхы дээрээ коммунис ажалай предприятиин нэрэ зэргэтэй болохын түлөө тэмсэжэ байгаа юм. Коммунис мүрысөөндэ 15 халаан, участок, бригаданууд оролсонхой. 182 хүдэлмэришэд тус тустаа тодорхой уялгануудые абаад, коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ байнад. 79 хүдэлмэришэдынь зориһондоо хүрэжэ, ударник нэрэеэ үндэр дээрэ үргэжэ ябана. Тэдэнэй тоодо 8 коммунистнууд, 19 комсомолшууд бии юм.

— Түйлаһан зарим тэды амжалтануудһай һанаагаа амарха эрхэ манда үгэнэгүй,— гэжэ фабрикын хүдэлмэришэд хэлсэнэ. Һаяхан болоһон митинг дээрэ тэдэнэр валовой продукци үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ уялга декабриин 5—Советскэ Конституциин үдэр болотор, ажалшадай ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха талаар ноябриин 7 болотор дүүргэхэ гэһэн шэнэ, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаа һэн.

Эдэ үдэрнүүдтэ тус фабрика дээрэ ажалай эршэ улам шангадажа, абаһан шэнэ уялгаяа дүүргэхын түлөө тэмсэл үргэдэнэ.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ.

Хонишодой эдэбхи үүсхэл

ШЭТЭ (Агын округ). Энэ жэлдэ Догойн «Россия» колхоздо үбһэн ехээр абтажа байна. Бүхыдөө 3 мянга гаран тонно үбһэн бэлэдхэгдэхээр хараалагданхай.

Ага нютагтамнай тэжээл бэлэдхэхэ һара үнгэргэгдэжэ, тэрээндэ бүхы колхознигууд хабаадуулагдаа. Илангаяа артелиин малшад энэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр ябана. Эндэхи хонишод Бальжинима Самбаев, Цыбен Гуруев гэгшэд ажалаа һайнаар эмхидхэжэ, мүрысөөндэ түрүүлэнхэй. Тэдэнэй даадаг бригаданууд отара бүхэндөө 700-800 центнер үбһэ бэлдэхэ юм.

— Энэ зорилгоёо лаб бэелүүлхэбди,— гэжэ хонишод мэдүүлнэ.

Д. ДОРЖИЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур
1964 оной августын 14.

ТАРЯА ХУРЯАЛГЫН ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ—ЕХЭ ТҮЛӨӨҺЭН

(Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

механизаторнуудай хэһэн хүдэлмэринь зэргээр гектарай түлөөһые дааруулхэ энэ гурим тодорхойлходоо нэр тарифна разрядуудые болон най сагналтые, мүн хуряалгын түүшын 15 үдэртэ ажалай түлбэри процентээр дээшэлүүлхэ заабари мталһан байнабди.

нихэдээ механизаторнуудай эхин ада хэхэ ёһотой хүдэлмэриин гэ-ү, али үдэрэй нормо дүүргэһэнь түлөө тарифна ставкаар хагдаһан түлбэри үгөөд, дээрэнь ной 20 процент нэмэгдэнэ. Жэнь, «С-6» комбайнаар баал сутан сохиходо, комбайнаар сэхэ ахада комбайнерта 6-дахи разряр түлэгдэнэ. Тэрэнь поясной нэмэлруулалсахада 7 түх. 80 мүн. бо-. Хэрбээ дээрэ толилогдоһон гуай ёһоор энээнние тоолобол: хаай даабари 12 га, ургасань гекй 8 центнер гээд абабал, бүхыдөө центнерта хүрэнэ. Тиигэбэл хугдаһан гектар бүридэ 0,47 түх. али 12 гектарай түлөө 5 түх. 88 (12х0,49), хуряагдаһан центнер оһоной түлөө 0,02 түхэригөөр аба 1 түх. 92 мүнгэтэ (96х0,02). Тиигэжэ комбайнер нормо дүүргэһэнэй түлөө баһал 7 түх. 80 мүнгэ (5,88+1,92) абаха ушартай.

Хоёрдохи шатада механизаторнуудай ажалай түлөөһэн эрид дээшэлнэ. Эндэ түрүүшын 15 үдэртэ үгтэхэ 50 процент нэмэлтэ түлөөһэн оролсоно. Жэшээнь, «С-6» комбайнда ажалладаг комбайнер 200 гектар таряа сэхэ хуряагаа гэлэй. Дээрэ хараалагдаһан гуримай ёһоор тэрэ иимэ түлбэридэ хүртэхэ: а) эхин шатын 120 гектарай түлөө га бүхэнэйнь 0,49 түхэригөөр бодоходо 58 түх. 80 мүн. болоно; б) 80 гектарнь хоёрдохи шатада орожо, гектарай 1 түх. 15 мүн. абахада, 92 түхэригтэ хүрэнэ; в) орооһоной түлөө 32 түх. (200 га х 8 ц 0,02 түх); бүхыдөө энэ комбайнер 15 үдэр ажаллаад, 182 түхэриг 80 мүнгэ абаха байна. Хэрбээ энэ комбайнерта тарифна ставкын ёһоор түлөөд, 50 процент нэмэбэл, баһал нимэрхүү байха. Эндэ механизатор ямаршье хохидолдо ороногүй.

Зүгөөр бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллагшад гурбадахи шатын сэгналтээр тарифна ставкын ёһоор, мүн 50 процент нэмэһэнһээ бүри дээшэ түлбэридэ хүртэнэ. Энэ механизаторнуудташье олзотой, ажахыдашье ашатай бшуу. Механизаторнууд бултадаа иимэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллабал, ургаса түргэнөөр хуряагдажа, орооһо таряан гээлтэдэ орохогүй бшуу.

Һайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллагшадта ехэ түлбэри үгэхэ гэһэн энэ гурим түрүүшүүлые материальна талаарнь урмашуулха гэһэн зорилготой бүрин зохилдоно гээшэ. Манай механизаторнууд энэ гуримай ушар удхые һайса ойлгонхой, тэрэниие һайшаадаг байха юм. Энэ гурим үнгэрһэн хоёр жэлэй туршада ашатай туһатай байһанаа харуулаа. Управлениимнай совхозуудта ургаса хуряалга дээрэ хараалагдаһан салин хүлһэн үлүү гаргашалагдахаяа болиһон, һайнаар хүдэлһэншье механизаторнууд урматай ябадаг. Жэшээнь, энэ гуримай ёһоор Үдын совхозой түрүү комбайнернууд Дашибыл Самбуев, Даша Дымбрылов, Михаил Козлов болон бусад олон механизаторнууд 25—28 хүдэлмэриин үдэртэ 600—700 түхэриг салин абаһан байна.

Таряа хуряалга дээрэ хэрэглэгдэдэг механизаторнуудай ажалай түлөөһэнэй энэ гурим хуряалгын түрүүшын 15—17 үдэртэл (тэрэнһээ олон болгожо болохогүй) баримталагдадаг юм. Зүгөөр хура бороотой үдэрнүүдтэ һаатаһаниинь совхозуудай главна агрономууд тодорхойлжо, үдэрэй тооньһоо гаргадаг заншалтай.

Таряа хуряалгын түрүүшын 15 үдэрэй хэдынь амяарлан хадалгада, хэдынь баал суглуулан сохилгодо, комбайнаар сэхэ хуряалгада гарахаб гэжэ совхоз бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэд хуряалтынгаа түсэб соо тодорхойлдог юм. Зүгөөр энэ түлөөһэнэй гуримаар комбайнер гү, али тракторист эрхэ бэшэ 15—17 үдэрһөө үлүү хүдэлхэ ёһогүй. Бэшэ үдэрнүүдтэ хэһэн хүдэлмэринь нэмэлтэгүйгөөр сэхэ түлэгдэхэ ушартай.

* * *

Эндэ харуулагдаһан түлбэриһөө гадна орооһо таряа ургуулха түсэбөө дүүргэһыень, хуряалгын эсэстэ хэды шэнээн тарянай абтаһыень харалсажа, бүхы комбайнернуудта, тэдэнэрэй туһалагшадта, таряа хуряалгада ябаһан трактористнуудта түсэбһөө гадуур ургаса ургуулһанайнь түлөө нэмэжэ түлэгдэдэг.

Мүн 25 хүдэлмэриин үдэртэ һайнаар хүдэлһэн комбайнернууд, тэдэнэрэй туһалагшад, трактористнууд—машинистнууд, һолоомошод, гүрэндэ тушаадаг сэнгээр таряа абадаг гуримтай. Энэ ушарта баһал һайнаар ажалладаг механизаторнууд ехээр урмашуулагдадаг. Таряа амяарлан хадалгада ябаһан агрегадай 25 хүдэлмэриин үдэртэ 180-һаа 200 га хүрэтэр хадабал, тракторист-машинистда—2,5 центнер, комбайнерай туһалагшада 1,5 центнер таряан үгтэнэ. Хэрбээ тэдэнэй 300 гектарһаа доошо бэшэ хадабал, түрүүшынхидтэ—4 центнер, нүгөөдүүлдэнь—2,4 центнер таряа худалдаха. Тэдэнэй 350 гектарһаа доошо бэшэ хадаа һаань—түрүүшынхидтэ—5 центнер, нүгөөдүүлдэнь—3 центнер, хэрбээ 350 гектарһаа дээшэлүүлбэлнь— тракторист-машинистнуудта—6 центнер, комбайнерай туһалагшадта 3,6 центнер таряа үгэхөөр тогтоогдонхой.

Баал суглуулан сохилгодо, комбайнаар сэхэ хуряалгада ябаһан агрегадай 25 хүдэлмэриин үдэртэ 180-һаа 200 гектар хүрэтэр хуряабалнь тракторист-машинистда—2,5 центнер, комбайнерай туһалагшада—1,5 центнер, һолоомошодто—1 центнер; 300 гектарһаа бага бэшэ хуряабалнь — тракторист-машинистда—4 центнер, комбайнерай туһалагшадта—2,4 центнер, һолоомошондо 1,6 центнер; 350-һаа доошо бэшэ хуряахаданъ тракторист-машинистда—5 центнер, комбайнерай туһалагшада—3 центнер, һолоомошондо—2 центнер таряа; 350-һаа дээшэ хуряагаа һаань, тракторист-машинистда—6 центнер, комбайнерай туһалагшада—3,6 центнер, һолоомошондо 2,4 центнер таряан үгтэдэг, иимэ гурим заабол баримталагдана.

Гэхэ зуура, шанар муутайгаар ажаллаһан, хүндэтэ шалтагаангүйгөөр хуряалгын үедэ хүдэлмэриһөө һаатаһан, гээгдэпэн комбайнернууд, машинистнууд, трактористнууд болон бусад хүдэлмэрилэгшэдые мүнгөөр, орооһо тарягаар үгтэхэ нэмэлтэ түлөөһэнһөө хүсэдөөр гү, али зарим хубиярнь хаһаха эрхэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ олгогдонхой.

Энэ жэлдэ орооһо тарямнай нэгэ жэгдээр эдеэшэжэ байнхай. Тиимэһээ хуряалгын агрегат бүхэниие бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэжэ, тарягаа богони болзорто, һайн шанартайгаар хуряажа абаха дүүрэн аргатайбди. Энээндэмнай дээрэ харуулагдаһан ажалай түлөөһэнэй гуримшье нүлөө үзүүлхэ байханъ дамжаггүй.

И. ИГНАТЬЕВ,
Хориин үйлэдбэриин управлениин начальник.

Редакцида ерэһэн бэшэг

Уншагшадай гомдол

—Ехэл һонирхожо уншабаб даа. Удахи номерто мүн лэ һонирхолтой зохёолнууд гараха гэжэ соносхолынь хэлэгдэнэ,—гээд «Байгал» журнал уншажа һуухадаа Буда Сан...евич Бальжанов намда хөөрөө... Энэмнай Яруунын холын Комсомольско совхозой хоёрдохи фермын ...най суута механизатор, коммунист, «Байгал» журналай эдэбхитэй ...агша мүн гээшэ. Иимэ уншагшад механизаторнууд, малшад манай ...э олон. Шэнэ газарта түбхинэһэн «...елинный» гэжэ тосхоной айл бүри газетэ абахаһаа гадна элдэб олон ...ын журналнуудые захижа уншадаг юм. Гансахан «Байгал» журналые ...аад хэлэн дээрэ хори шахуу хүн ...ил ханхэй.

...еад журналай нэгэдэхи номер ...хажа, ородой орондо буряад, бу...лай орондо ородоор ерэбэшье, ...рдохи номерые манай уншагшад ...ад жэлэй барагдатар хүлеэжэ байтараа, август һарын шэнээр гансата гурбадахи номерые абаба. Энээн тушаа Тэлэмбын хэлхеэ-холбооной отделениин начальник Надежда Ивановаһаа эхилээд аймагай хэлхеэ-холбооной конторын дэргэдэхи хэблэл тараалгын таһагай даагша Пүрбэ Ешеевтэ хүрэтэр захигшаднай гомдобо, захибашье үрэ гаража үгэнэгүй. Уншагшадайнгаа энэ гомдолдо совхозой парткомой секретарь нүхэр Цырендоржиевшье туһалжа шадахагүй байшоо юм.

Тон тиимэһээ аргаа барагдажа, шаргаа газардахадаа шэнэ газарай холын совхозой уншагшад редакцида бэшэгээр хандажа, манай эрилтэдэ туһалхыень гуйна.

Ц. ДАНДАРОВ.
Уншагшадай зүгһөө.

Мэдээжэ газаршад

Хойто зүгэй арадууд хэр угһаа хойшо оро үсхэбэрилжэ, ажал хүдэлмэреэ хэжэ ябадаг aаб даа. ...ама халуун, шэмэрүүн хүйтэнэ һурашаһан оронууд хада хабсагайн хүшэр хүндэ гаталуууртай ...эраар ашаа шэрэхэдэ угаа таатай мал юм.

Хойто-Байгалай «Дружба» колхоз оро үсхэбэрилхынгээ хажуугаар агнуури хэжэ, загаһа, ангай ...ха гүрэндэ тушаажа байдаг. Тэдэнэйнь дунда орын амтатай ...яхан ехэ һуури эзэлдэг. Энээнһээ ...лна, оро унаһан звенк арад хэды ...хэ ашаа зөөнэ гээшэб.

Тус колхоз жэл бүри хэдэн арбаад оро геологуудай мэдэлдэ ...тэжэ, тэдэнэй ошоһон газарта ашаа шэрэлсэжэ гү, үгышье һаа тэдэнэй олоһон ашаа тайгын гүн дундаһаа асаралсажа, «ехэ газарта» эльгээлсэжэ байдаг.

Мүнөө нютагай мэдээжэ зүргэшэд, аяншад геологуудтай суг Байгал далайһаа саашаа газар шэнжэлэлсэхээр, аян замдаа гаранхай. 140 толгой оро дурсагдагша колхозһоо геологуудай мэдэлдэ үгтэнхэй. Тэрэшэлэн геологуудай Чая, Миня, Чуя горхонуудай эрьеэр байгаалиин хэбтэшэ бэдэрхэдэнь нютагай ангуушад-зүргэшэд гаралсаһан байна. Тэдэнэй дундаһаа жэл бүри геологуудтай ябалсажа ерэдэг зүргэшэн Е. П. Симорчин, Е. Т. Ганючин болон бусадай нэрэ обоохые дурдажа болоно.

П. ОЛЕНИН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Торин совхозой Дээдэ Торин отделениин һаалишадай дунда түрүүлжэ ябаһан комсомол басаган Сэрэн-Ханда Будаева.
А. МАНТАЕВАЙ фото.

ОРОНОЙМНАЙ ОМОГОРХОЛ

СССР-эй правительство 1957 ондо СССР-эй наукануудай Академиин Сибириин отделени бии болгохо гэһэн шиидхэбэри абаа һэн. Новосибирск шадар, Обско далайн эрьедэ академическэ городок урган бодоо. «Мүнөө тэндэ город-научна түб бодхоогдонхой. Тэрээгээр бүхы оромнай омогорхоно»,—гэжэ Н. С. Хрущев КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленум дээрэ хэлээ һэн.

Нарһа, хуһанууд соо таатай һайн квартира, һургуули, клуб, хүүгэдэй, эмнэлтын эмхи зургаануудтай, театр, магазин, столово болон бусад түхеэрэлгэнүүдтэй мүнөө үеын ажаһуудалай районууд баригдаа. Тэндэ 30 мянгаһаа үлүүтэй зон ажаһуудаг.

Новосибирскэ научна түбэй хорин институт амжалтатайгаар ажаллана. Тэндэ элдэб янзын эрдэм ухаанай шухала асуудалнууд шиидхэгдэнэ. Богонихон болзор соо промышленность болон хүдөө ажахын асуудалнуудаар 217 хүдэлмэри хэгдээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: академгородтохи математикын, ядерна физикын, автоматика болон электрометрии, геологи болон геофизикын институдуудан байшангууд харуулагдана.

ТАСС-ай фото.

СОВЕТ ҺУРГУУЛИИН ШЭНЭ ШАТА

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые РСФСР-эй Гэгээрэлэй министр Е. И. Афанасенко тайлбарилна

«Үйлэдбэриин һуралсалтай дунда юрэнхы эрдэмэй политехническэ ажалай һургуулинуудта һуралсалай болзор хубилгаха тухай» тогтоол партиин Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет баталан абаһан байна. Энээнтэй дашарамдуулан, ТАСС-ай корреспондент В. Головко хэдэ хэдэн асуудалнуудтам харюусыт гэһэн гуйлтатайгаар РСФСР-эй Гэгээрэлэй министр Е. И. Афанасенкода хандаба.

Асуудал: Энэ тогтоол һургуулиин ажабайдалда ямар шэнэ зүйл оруулнаб?

Харюу: Ажабайдалтай һургуулиин холбоо барисаа бэхижүүлхэ тухай ба орон дотор арадай гэгээрэлэй системые улам саашаданъ хүгжөөхэ тухай Хуулиин абтаһанһаа хойшо табан жэл үнгэрөө. Энэ үе соо хэрэглэгдэһэн ехэ дүй дүршэл юу харуулнаб? Һуралсалые ашаг туһатай ажалтай нягтаар холбохо тушаа Ленинэй заагаһан ёһо гуримуудые бэелүүлээд байхада, һургуулидахи һуралсалай, хүмүүжүүлгын бүхы хүдэлмэри эли бодо һайжарна гэжэ дүй дүршэл харуулаа. Гэхэ зуура энэ табан жэлэй турша соо ондоошье юумэн элирүүлэгдээ: Һурагшад 1—2 жэлдэ һураад байхадаа гэхэ гү, али ондоогоор хэлэбэл, 9—10-дахи классуудта һурахадаа хэдэн олон мэргэжэлнүүдэй талаар ёһотойл шадабари мэргэжэлтэй болоод, һүүлээрнь арадай ажахыда хүдэлхэ аргатай болодог байна. Дунда һургуулида һураха болзорые 11 жэлһээ 10 жэл хүрэтэр хороохо ябадал мүнөө абтаад байһан тогтоол соо хараалагдана. Энэ ушар яахадаашье хуушанайнгаа арбан жэлэй һургуулиин түхэлдэ ороһон ябадал бэшэ. Мүнөөнэй дунда һургуули политехническэ ажалай ба үйлэдбэриин һуралсалтай һургуули шэнгеэр саашадаашье хүгжэхэ байха. Зүгөөр һуралсалшье бодомжотой ухаансараар эмхидхэгдэдэг болохо. Һурагшад техникын талаар юрэнхы эрдэмэй бүри һайн бэлэдхэлтэй болохо, арадай ажахын алибаа олон һалбаринуудта хүдэлжэ шадаха бодото дүй дүршэлтэй, мэргэжэлтэй болохо юм.

Асуудал: Һуралсалай шэнэ жэлдэ һургуулинууд хайшан гээд хүдэлхэ хаб?

Харюу: Бүхы түхэлэй һургуулинуудай I—VIII классуудта хэшээлнүүд сентябриин 1-һээ эхилжэ, урдань байһан һуралсалай түсэбүүд болон программаар үнгэргэгдэхэ байна. 10-дахи, 11-дэхи классуудай һурагшад мүн лэ мүнөө байһан түсэбүүдэй ёһоор һураад сагайнгаа ерэхэдэ арба нэгэн жэлэй һургуули дүүргэхэ юм. 9-дэхи классуудта ороһон һурагшад дунда һургуулиие хоёр жэлэй турша соо гэхэ гү, али ондоогоор хэлэбэл, 1966 оной хабар дүүргэхэ жэшээтэй. Тэдэнэр шэнэ болзорто шэлжэн оролгын һуралсалай тусхай түсэбөөр номоо үзэхэ байна. Мэргэжэлтэй болохо бэлэдхэлдэ үгтэдэг сагые зарим тэды бага болгоһоной ашаар һуралсалай болзор богони болгогдохо бшуу. Гэхэтэй, хамта, 9-дэхишье, 10-дахишье классуудта үнгэргэгдэхэ үйлэдбэриин практикада тусхай саг үгтэнэ.

Асуудал: Шэнэ тогтоол арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ ямар зорилго табинаб?

Харюу: Һургуули бүхэндэ ахалагша классуудай һурагшадые ажалда дүршүүлэн бэлэдхэхэ шэглэл нэн түрүүлэн тодорхойлхо, юһэдэхи классуудта һурадаг һурагшад болон тэдэнэй түрэлхидэй дунда ойлгуулалмжын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй. Мүн фабрикануудтай, заводуудтай, колхозуудтай, совхозуудтай һургуулиин байгуулһан холбоо барисаае улам бэхижүүлхэ шухала. Тиихэдээ энэ шухала хэрэгтэ үргэн ниитэ уладзониие хабаадуулалтай гээшэ. 1966 ондо дунда һургуулинуудые хоёр классуудай—10-дахи, 11-дэхи классуудай дүүргэхэ һэн тула партийна, советскэ, комсомолой болон ажахын организацинуудтай хамта арадай гэгээрэлэй органууд тэдэниие ажалда түбхинүүлхэ тушаа мүнөөнһөө эхилжэ хэмжээнүүдые хараалан зохёохо уялгатай.

Партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй абаһан шэнэ тогтоол хадаа ургажа ябаа үетэниие хүмүүжүүлхэ, һургаха тухай парти, правительствын гаргажа байдаг анхарал оролдолгые гэршэлнэ гээд нүхэр Афанасенко хэлэбэ.

НЮТАГАЙМ ХҮНҮҮД

1. ЭМНИГШЭ

Рыгзенбал Шагдаровые нютагайм хүн зон һайн мэдэхэ. Шадамар лэ хүбүүн даа, хэлэһэндээ хүрэхэ, үлүү дутууе хэлэхэгүй гээд, тосхоноймнай үбгэд, хүгшэд хэлсэдэг. Нээрээшье тиимэ байжа болоо.

Бүри бага ябахадаа түрэһэн эхэһээ тээгдэһэн. Түрэһэн эсэгээ мэдэхэгүй, нарай байхаданъ тэрэнь наһа бараһан.

Рыгзенбал хүл дээрээ үндыһэнһөө хойшо ажал хэжэ боргожоһон. Хэдытэй байхадаа гээшэб даа? Һанагданагүй. Үбһэ хуряалта дээрэ һүниин моришон боложо ошонхой байба. Үдэртөө хүн зон отогтоо байхагүй, үбһэ сабшахаяа гү, али хуряаха, һүрилхэеэ гарашаха. Рыгзенбал гансааран отогой буланда хүрхирхэ. Бүхэли һүнеэрээ мори манаа. эсээ ха юм.

...Мэнэ һаяхан Хэжэнгээр ябахадаа, Рыгзенбалтай уулзабаб.

Рыгзенбал һаяхан шэб шэнэхэн «Москвич» машина худалдажа абаа. Машинаяа байлгаад, нилээд удаан намтай хөөрэлдэбэ. Үргэндэнь томо һорьбо зурына.

— Рыгзенбал, эмнигүүдээ һургана гүш?

— Хаа яа даа. Сүлөөмни болоногүй.

Нээрээшье тэрэ сүлөөгүй. Дүй дүршэлөөр баян механизатор юм. Булад агтын жолоое арбаад гаран жэлдэ адхана. Бригадираарше ажаллаа.

Үргэнэйнь һорьбо юун гэжэ һанаабта? Нэгэ дошхон эмниг морин үргэ руунь үльхэлжэрхиһэн юм. Теэд эмнигшэ сухарягүй. Мүнөө нютагтамнай тэрэнэй һургаһан морид олон: Рыгзенбалай хара, зээрдэ, хээр гэһэнгүүд.

2. УРАН ГАРТА

Энэш саанаһаал, багаһаа ондоо, дүйтэй, уран юм һэн гээд, Володя Сультимов тухай хэлсэдэг. Часовой мастер, механик, ухаалан зохёогшо, физик, монтёр гэһэн хэдэн олон нэрэнүүдые тэрээндэ хүнүүд юундэ үгөөб?

Мүнөө Володя багшанарай дээдэ һургуулиин физмадта һурана. Һуралсалдаашье бэрхэ. «Володя, часыем заһажа үгыш», «Манай радио дуутархаяа болишоо», «Мотоциклнай абяа гаранагүй, үзыш» гэхэ хүнүүд тон олон. Володя сүлөө олоод лэ заһаад үгэдэг, бүдүүрхэжэ байдаггүй. Өөрөө хэды олон радиоприёмник суглуулжа хээ гээшэб!

Тэрэ ямаршье трактор, машина жолоодожо шадаха. Үбһэ сабшаха машинада һуубал, бүри гоёор ябаха даа.

Володя мүнөө үбһэнэй косилкада ажаллана. Тэрэнь хододоо дарагар, хюрөөнь хододоо хутага мэтэ хурса. Машинань эбдэрхые мэдэнэгүй.

...Зунайнтаа амаралтын хэдыхэн үдэрнүүд соо Володя яһалал ажаллана. Кукуруза сабшаха комбайндаш ябаа, булад хүлэгөөршье харайлгаа, үбһэшье сабшаа. Теэд тэрэнэй гар соо юуншье ульгам, машинашье һаадгүй гунгинаха, богонёор хэлэхэдэ, Володямнай уран гартай хүн даа. Манай Ушхайтын Володя, яашоо һэм, бэрхэ, һайн багша, физик болохо.

3. РАДНА БААБАЙ

Радна баабайшье, Соли баабайшье гээд. энэ үбгэн тухай хэлсэхэ. Юундэб гэхэдэ, өөрөө Радна гэжэ нэрэтэй, Соли гэжэ басагатай. Энэ үбгэнэй хөөрэхые шагнадаг һайт! Миил амыень гэтээд һуушахаш. Намжараар хөөрэхэ гээшэнь. 1916 ондо Архангельск ошожо, сэрэгэй арын хүдэлмэри хэһэнээ, 1930-аад онуудта хайшан гэжэ бандидуудые дараһанаа, дайнай хүшэр үедэ юу хэһэнээ, яаһанаа дууһан хөөрэнэ.

Мүнөө Соли баабай—Радна Шагдаров дала гаранхай. Үнинэй коммунист. Пенсионер. Тиигэшье басаганаараа хурьга харадаг һэн.

— Юуень хара гэрэй оёорто лабхайжа хэбтэхэ биб. Сэбэр агаарта ябахада ямар зохид гээшэб! Намдашье, гүрэндэшье туһатай, — гэжэ тэрэ хөөрэхэ.

Радна баабайн онсо шэнжэнь юун гээшэб! Юумэн гээшые оройдоошье мартадаггүй. Хэжэнгэ нютагай түүхэ, утай бэшэг, хүнүүдэй намтар дуулахаяа һанаа һаа, Радна баабайда ошогты.

Радна баабай газетэ ехэ уншааша. Илангаяа «Буряад үнэн» газетэ үдэр бүри һэхэхэ. Уласхоорондын байдал ямар байнаб? Эхэ орон доторнай юун болоноб? Бараниень мэдэхэ. Хүнүүдтэ зохидоор хөөрэжэ үгэхэ. Наһаараа ажал хэжэ, дүй дүршэлөөр баян болоһон тэрэ үбгэн залуушуулда ямар туһатай заабари хэлэдэг гээшэб!

Г. ДАШАБЫЛОВ.

Коммунизмын түлөө тэмсэлэй гол шэглэл

Л. ЛЕОНТЬЕВ, СССР-эй Наукануудай Академиин гэшүүн-корреспондент

Колхознигуудта пенси болон тэтгэмжэ үгэдэг болохо тухай, арадай гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын, мүн хүн зоной эрилтые сэхэ хангадаг бусад хэдэ хэдэн һалбаринуудай хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһэ дээшэлүүлхэ тухай СССР-эй Верховно Соведэй дүрбэдэхи сессиин шиидхэбэринүүд манай орон дотор, тэрэшэлэн бусад оронууд дотор түйлай ехэ һонирхолтойгоор угтагдаа. Совет хүнүүд Эхэ оронойнгоо ажахын шэнэ амжалтануудаар омогорхохын ехээр омогорхожо, арад зонойнтоо энхэ тэниглэн байдал тухай эсэшэ сусашагүй анхарал оролдолго гаргажа байдагайнь түлөө Коммунис партидаа, Совет правительствадаа гүн сэдьхэлэй баясхалан хүргэжэ тус шиидхэбэринүүдые угтаба. Манай орон дотор бэелүүлэгдэжэ байгаа шэнэ хэмжээ ябуулганууд бүхы дэлхэй дээрэ манай ханинарайшье, манай дайсадайшье халуун анхарал татуулба. Эдэ хэмжээ ябуулганууд хадаа Советскэ Союзай экономическа талаараа ургаһанай баһа нэгэ элигэ баримта, социалис общество дотор бүхыдөө арадай аша туһада экономикын һалбаран хүгжэжэ байһанай дотоорхой гэршэ мүн гэжэ сэгнэгдэнэ.

Ленинскэ хараа шэглэлээр—агууехэ уг зорилго тээшэ

Капиталис байгуулалтые хамгаалагшад, коммунизмда харша номнол тараагшад хадаа Советскэ Союз доторхи, мүн бусад социалис оронуудтахи ажабайдал буруугаар харуулха гэжэ баһа гэшэ оролдолго гаргана. Тэдэнэй ехэ дуратай баримтань юуб гэхэдэ, социализм хадаа хүниие доройтуулна, хүнүүдые экономическа ябуулгын ахир зэбсэг болгоно гэжэ харуулхаяа хүсэнэ. Теэд бодото байдал хадаа энэ мэтынь бузар муухай хардалтануудые алхам бүхэндэнь буруу һүргэнэ. Али бүхы мэргэжэл шадабарияа, ухаан бэлигээ хүгжөөхэдэнь үнэн сэхэ бүхы ажалшадта социалис байгуулалтын үргэн дардам харгы нээжэ үгэдэг байһандань, тиигэхэ мүртөө бүри һайнаар ажаһууха, өөһэдынгөө материальна болон ухаан бодолой эрилтэнүүдые улам бүри хүсэдөөр хангаха арга боломжо тэдэндэ олгодог байһандань хэдэн миллион хүнүүд бата найдамтайгаар этигэнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй дүрбэдэхи сесси дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэл «Арадай һуудал байдал улам һайжаруулха талаар КПСС-эй Программые бэелүүлхэ хэмжээнүүд тухай» гэжэ нэрлэгдэнхэй. Энэ асуудалаар сессиин баталан абаһан шиидхэбэринүүд хадаа Коммунис партиин хэлэһэн үгэ, хэһэн хэрэг хоёр хэзээшье алгасадаггүй гэжэ эли тодоор, үнэншэмэ һонороор баһа дахин харуулба. Парти хадаа научна ёһоор найруулагдаһан, коммунизм байгуулгын агууехэ Программаар совет арадые зэбсэглэһэн бэеэрээ, тэрэнээ ажабайдалдань хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлжэ байнхай.

Үргэн дэлисэтэ коммунис байгуулалтын программа хадаа капиталис оронуудай экономикын ургалтада орходоо жэшээгүй түргэн манай арадай ажахын хэлбэришэгүй ургалтые хараална. Экономическа талаараа капитализмын эгээл хүгжэнхэй оронуудые хүсэһэн бэеэрээ, удаань ахижа гараха гэжэ агууехэ Ленинэй захин хараалһан зорилтые имагтал иимэ үндэһэ һуури дээрэ амжалтатайгаар бэелүүлжэ болохо байна бшуу. Энэ зорилгые совет арад амжалтатайгаар бэелүүлжэ байнхай. Һүүлшын зургаан жэл соо—1958 онһоо 1963 он болотор—промышленна продукциин дунда зэргээр жэлэйнь ургалта СССР-тэ 9,7 процент байхаданъ, харин США-да—3,6 процент болобо. Энээн дээрэһээ промышленна продукциин хэмжээгээр советскэ экономико американска экономико хоёрой хоорондохи зайнь нилээд бага болоо. Арбан жэлэй урда тээ СССР-эй промышленна продукциин хэмжээнь США-гай продукциин миил 33 процент байһанаа, 1947 ондо—47 процент, харин 1963 ондо—65 процент шахуу болоһон байна. Тиимэ болохолоороо, арбан жэл соо энэ зайнь хоёр дахин хороһон болоно. Ленинэй табиһан зорилгын тон ойрын болзор соо нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлэгдэхэнь лабтай!

Советскэ Союзай. мүн бусад социалис оронуудай ажахын амжалтанууд бүхы дэлхэй дээрэ хэдэн миллион хүнүүдэй сэдьхэл зүрхые баясуулна. Социалис оронууд өөһэдынгөө экономическа илалтануудаар дэлхэй дээрэ социализм капитализм хоёрой хоорондохи тэнсүүриие саг үргэлжэ социализмын аша туһада хубилгана, эб найрамдалай хэрэг бэхижүүлнэ, түйлай ехэ һандаралта термоядерна дайнай аюул тохёолдуулхаар занажа байһан империализмын хархис хүсэнүүдые хазаарлахада туһална, үгытэй ядуу байдалаа, технико-экономическа гээгдэлээ усадхаха хэрэгтэнь экономическа талаараа хүгжэлтэ багатай оронуудай арадуудта үнэн, шалгагдамал зам заажа үгэнэ.

Арадай аша туһада

Арадайнь ажалай али бүхы дүнгүүдэй арадтань лэ зорюулагдадаг социалис байгуулалтын гайхамшагта шэнжэ шанарай ашаар социалис үзэл сурталай бэе тээшээ татагша хүсэниинь илангаяа ехэ болоно. Социалис оронуудташье үйлэдбэринь ургана ха юм. Зүгөөр имагтал социалис общество дотор үйлэдбэриин ургалтань сэб сэхэ, ойлгосотой тодоор, элитэ хараггдамаар арадай һуудал байдал һайжаруулна.

Парти болон правительствын мүнөөнэй хэмжээ ябуулганууд арад зоной ажабайдал һайжаруулгын гайхамшагта шэнэ үзэглэл болоно. Манай бүхы гүрэн дотор колхознигуудые пенсеэр хангаха гэһэн түйлай ехэ ниитэ гурим тогтоохо зорилго түрүүшынхеэ табигдаба. Буржуазна байгуулалтын үедэ энэ мэтын зорилго огто бэелүүлэгдэшэгүй ха юм. Тэндэ таряашад хадаа помещигүүдэй промышленна, аралжаа наймаанай болон банковска монополинуудай мүлжэдэг, хубхай хооһон болоторнь үгырүүлдэг, жэжэ үмсэтэнэй анги болоно бшуу. Альганай шэнээн газар дээрэ үглөөнһөө үдэшэ болотор хүдэлдэг жэжэ таряашад үтэлхэдөөшье, үлбэр үбшэн болоходоошье гүрэнһөө ямаршье туһаламжа хүлеэхэ аргагүй ха юм.

Коммунис байгуулалтын мүнөөнэй үедэ бэелүүлэгдэжэ байгаа баһа нэгэ ондоо хэмжээн түйлай ехэ шухала удха шанартай—энэ хадаа гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын, худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой, мүн хүн зоной эрилтые сэхэ хангадаг арадай ажахын бусад һалбаринуудта хүдэлжэ байгаа 18 миллион хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салин хүлһые нилээд ехээр дээшэлүүлһэн ушар болоно. Капиталис оронуудта ажалай эдэ һалбаринууд, материальна үйлэдбэри шэнгеэр, баһал мүлжэлтын гуламтанууд болонхой бшуу. Капиталистнар хадаа фабриканууд, шахтанууд, заводууд дээрэ хүдэлмэришэдые мүлжэжэ байдагтаал адляар, мүн һургуулиин багшанарые, медицинын ажалшадые, худалдаа наймаанай алба хаагшадые мүлжэнэ ха юм. Олохон ушарта хүн зониие хангалгын һалбаринуудта ажаллажа байһан хүдэлмэрилэгшэд индустриальна хүдэлмэришэдһөө бүри хэрзэгы шэрүүн мүлжэлтэдэ ороно, яахадааб гэхэдэ, тэдэнэр жагсал багатай байна, мүлжэгшэдтэ эсэргүүсэлтэ һулаар үзүүлнэ. Имагтал социалис общество дотор гүрэн хадаа бүхы олониитэ ажалшад тухай эсэгэ ёһоной анхарал оролдолго гаргана.

Манайда үйлэдбэри хадаа үсөөнхидэй зөөри хогшол суглуулха, баяжаха хэрэгтэ зорюулагданхай бэшэ, харин арад зоной улам бүри ургажа байгаа эрилтэнүүдые хангадагаараа социалис байгуулалтын шиидхэхы бүлюу байһан ушар социализмын дайсадта ехэл түбэгтэй хэрэг болоно. Бодото байдалые хазагайруулан, капитализмыншье үедэ үйлэдбэриин ургалта хадаа ажалшадай һуудал байдалые һайжаруулдаг гэһэн хэбэртэйгээр буржуазие үмөөрэгшэд баримталхаяа һэлэдэг. Зүгөөр энэ худал хуурмаг ябадал алхам бүхэндөө ажабайдалаар элишэлэгдэн буруушаагдадаг.

Хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй эхин үедэ баяшуулые хамгаалагшадай хуурмаг шашалдаануудта гэнэн хонгороор этигэдэг ажал ябуулагшад пролетариадайшье дунда бии байһан юм. Өөһэдынгөө салин хүлһэ ехэ болгохын түлөө хүдэлмэришэдэй тэмсэһэнэйнь хэрэггүй, яахадааб гэхэдэ, энэ хадаа тэдэнэй байдалые һайжаруулжа шадахагүй, имагтал үйлэдбэриин ниитэ хэмжээнэй ургахатай хамта хүдэлмэришэд өөһэдынгөө һуудал байдалые һайжаруулжа шадаха юм гэжэ баримталхые хүсэдэг хүнүүд байһан юм.

Зуун жэлэй саада тээ Марксай үеынхидэй нэгэн англиин хүдэлмэришэн Джон Уэстон болбол I Интернационалай Генеральна совет дээрэ үгэ хэлэхэдээ иимэрхүү үзэл бодолнуудые хамгаалһан байгаа. Тэрэ хадаа иигэжэ бодомжолһон байгаа: хэдэн тоото хүнэй эдихын тулада тодорхой хэмжүүртэй шүлэн мискэ соо хэгдэһэн байбал, харин халбагануудай хэмжүүрые ехэ болгоошье һаа, хүн бүхэндэ хүртэхэ шүлэнэйнь хэмжүүр ехэ болохогүй бшуу. Салин хүлһэн, сэн, ашаг олзо тухай 1865 ондо I Интернационалай Генеральна соведэй заседани дээрэ хэһэн элидхэл соогоо Маркс тиимэ баталамжын алдуутай эндүүтэй байһыень харуулһан байна. Тэрээн сооһоо хүдэлмэришэдэй эдидэг мискэ хадаа национальна ажалай бүхы продуктаар дүүргэгдэнхэй ха юм,— гэжэ Маркс заагаа бэлэй,— теэд тэрээн сооһоо ехээр абахыень хүдэлмэришэдтэ мискын хэмжүүрэй бишыхан байгаашаньшье, тэрээн соохи зүйлнүүдэй бага байгаашаньшье һаалта хэнэ бэшэ, харин хүдэлмэришэдэй халбагын хэмжүүрэй бага байһан ушар һаад болоно бшуу,— яахадааб гэхэдэ, арадай ажалай үрэ дүнгүүдэй тон ехэнхи хубиинь капиталистнууд—мүлжэгшэдэй эзэмдэн абадагыень Уэстон мартажархёо.

Социалис общество дотор хүниие хүнэй мүлжэхэ ябадалай үгы хэгдэһэнэй, мүлжэлтые бии болгодог бүхы шалтагаанууд болон эрхэ нүхэсэлнүүдэй усадхагдаһанай эсэстэ ушар байдал үндэһөөрөө хубиланхай. Арадай ажалай үрэ дүнгүүдһээ бүридэһэн бүхы баялигууд бултадаа арадай, имагтал арадай мэдэлдэ ха юм. Тиимэһээ эндэ арадай баялигай саг үргэлжэлөө ургаха хэрэгтэ ниитын һаад эсэргүүсэлтэ огто байхагүй. Тиимэ ургалта хадаа имагтал гансахан бодото арга боломжоор: мүнөө үедэ

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур
1964 оной августын 14.

КИЕВ—ЭЛҮҮР ЭНХЭ БАЙДАЛАЙ ГОРОД

1787 ондо Екатерина II Киевтэ ерэһэн байгаа.

— Граф, та манай городые һайшаана гүт? — гэжэ Екатерина II Франциин элшэн сайдһаа асууһан юм.

— Та дээдэ тушаалта! Үзэсхэлэнтэ һайхан нютаг байнал, теэд һандархай гэрхэнүүдынь... Киев үргэлжэдөө үнгэрһэн ба ерээдүй сагта, дурасхаал болон найдабарида орохол.

Энэ тодорхойлтонь тэрэ үеын бодото байдалые зүбөөр харуулна. Олон зуун жэлэй туршада нэтэнтэ бэшэ галдагдаһан, һандартагдаһан «ородой городуудай эхэнь» тэрэ үедэ тиимэ байһан юм.

Мүнөө Киев хэды дахин үргэн ехэ болобошье, талмайнь үшөөл батаданги байна.

Киев хотые улам саашадань хүгжөөхын тула хэдэн олон шэнэ, хүндэ асуудалнуудые шиидхэхэ саг тулаа. Днепр мүрэнэй гансал баруун эрьедэ байрын гэрнүүдые бариха гү, али зүүн эрьедэнь бодхоожо эхилхэ гү? Зүгөөр, зүүн эрьедэнь томохон Дарницкын индустриальна район бии болонхой аад, мүрэнэй эрьеһээ холошот. Мүрэнэй эрье зубшаһан газарнууд хабартаа уһанда абташадаг, ургамал ногоогоор баян үзэсхэлэн һайхан аралнууд мүнөө болотор хэрэглэгдэнэгүй.

Киевэй ахамад архитектор Борис Приймак иигэжэ хөөрэнэ:

— Киев — үзэсхэлэнтэ һайхан байгаалитай город. Энэ хото юугээршье һэлтэшэгүй, аятай һайн газарта, Днепр мүрэнэй эрьедэ бодонхой. Иимэ һайхан газар дайдые городой саашадаа хүгжэхэ хэрэгтэ хэрэглэжэ юундэ болохогүйб? Днепр мүрэнэй баруун эрье тон үндэр, нүгөөдэнь набтар аад, хабартаа уһанда абтадаг.

Хорин жэлэй саада тээ мүрэнэй зүүн эрьедэ олохон хуушан гэрнүүд байдаг һэн. Уһанай үерлэхэдэ, тэндэхи зон онгосоор город ошодог байгаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үсэр эндэ хатуу шанга тулалдаанууд болоһон. Мүрэнэй зүүн бэеын аралнууд болон тосхонууд дээрэ үхэлэй снарядуудые хаяжа, үгы хэжэрхиһэн шахуу юм.

Дайнай һүүлдэ Киев шархаяа түргэнөөр эдэгээгээ. Зада бута сохигдоһон Дарница мүнөө ехэхэн промышленна, ажаһуудалай түб болонхой. Тэндэ олон дабхар гэрнүүд баригдаа, гоё һайхан сэсэрлигүүд таригдаа. Гурба хоноод лэ 100 шахуу айл бүлэнэр болбосон байрануудые абана. Уһанда абтадаг газарнуудтань гэр байра шэнээр баригдаагүй, һэльбэгдээгүй байна, заһабарилагдахашьегүй. Һүүрин зониинь городой гэрнүүдтэ нүүжэ оронхой. Эдэ районууд үндэһөөрөө хубилтагдаха ёһотой болоно. Тэрэнэй тулада саг хэрэгтэй. Тэрэ саг тулажа ерээ.

— Хэрбээ мүнөө мүрэнэй зүүн бэеын тэб тэгшэхэн, зөөлэн газартай, ой модотой үзэсхэлэнтэ һайхан нютагуудаар ябажа үзөө һаа, нюдэнэй хужар боломоор гоёхон тала дайда харагдахал,— гэжэ «Киевпроект» институдай проектын ахамад инженер Михаил Пестряков хүхюутэйгээр хөөрэнэ. — Нэгэ тээхи ехэ талмайнууд гидромонитороор уһалагдажа байхадань, нүгөөдэ талын шэнэ гэрнүүдтэ айлнууд орожо байха; шэнэ микрорайонууд үдэр бүри ургажал, үргэдэжэл байдаг. «Элһэн дээрэ гэр барижа шадахагүйш...» гэдэг урданай онһон үгэнүүдые барилгашад үндэһөөрнь буруушаагаа. Элһэтэй газарта барилга хэхэдэ һайн гүнзэгы бэшэ котлован малтагдаха, гэрнүүд нормоһоо үлүүгээр доошоо һууxагүй гэһэн худэлмэришэдэй ажаглалта зүбтөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мүнөөнэй Киев хото. М. И. Калининай нэрэмжэтэ талмай харуулагдана.

ТАСС-ай фото.

Днепр мүрэнэй гол таладахи, тэрэниие зубшаһан шэнэ районууд ямар түхэлтэй байхаб?

9—14 дабхар үндэр гэрнүүд, гранидаар бэхилэгдэһэн эрье мүрэнэй хоёр бэеын үндэр, набтарай илгаае заһаха юм. Хурин нютагуудтаяа гурбан хүүргээр холбогдоһон Русановска аралда, Воскресенскэ слободкодо, мүрэнэй эрье зубшан, Тельбин нуур шадар, Броварск харгын хажуугаар, Березняки гэжэ нютагта байрын олон гэрнүүд бодхоогдохо. Түмэр харгын хүүргэһээ үндэр, 1,5 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай Оболон гэжэ газарта городой эгээл ехэ районуудай нэгэн бии болгогдохо.

Днепр мүрэн дээгүүр метрополитеэнэй хүүргэ баригдажа байна. Сэнхир экспрессүүд городой центрһээ 8—10 минута ябаад, эндэ хүрэжэ ерэхэ. Шэнэ түхэлэй—газарһаа дээгүүр вагонуудай пневматикын хүсөөр ябуулагдаха нэгэ рельстэй — харгы бии болгогдохоор хараалагдана. Иимэ харгы хада гүбөөтэй шэг Киев городто эгээн таатай байха. Нэн түрүүн иимэ харгы Бориспольско аэродромһоо Труханово арал хүрэтэр баригдаха. Тэндэ метрогой станци баригдаха.

Гидроаккумуляторна станциин барилга түлэг дундаа ябажа байна. Энэ станци ажалай түлэг үедэ электрын элшэ хүсөөр хангаха зорилготой. Метрогой газар дээгүүрхи зам түргэн бүтээгдэнэ. Ехэ хүсэтэй, дошхон мүрэнтэй үнинэй тэмсэл дүүргэгдэхэ дүгэлөө.

Крещатика Парково хүүргэ хоёрой хоорондо эскалатор баригдахаар хараалагдана. Энэнь хүн зоной ябагаар ябалгые нилээд түргэдхэхэ.

Труханово арал гидропарк болгогдохо. Эндэ үбэлдөө шунгахэ бассейн, стадион, гостиница, санын харгы, халтирха талмайнууд, причалнууд, яхт-клуб болон бусад түхеэрэлгэнүүд баригдаха.

Шэнэ байрануудые абажа оротсодой ажаһуудалай эрилтэ ямараар хангагдахаб? Энэ асуудалда городой санэпидстанциин главна врач Федор Ювженко иигэжэ харюусаба:

— Днепр мүрэнэй зүүн бэедэ хэгдэжэ байһан барилга Киевтэ һуурижалтай зоной санитарна болон гигиенын талаар хангагдасые улам һайжаруулха байха. Тэндэ ехэ шуулан, газай униэр таһар, транспортын усалта ушарал байхагүй, наранай гэрэл дуталдахагүй.

Байгаалиин бүхы һайн һайхан зүйлнүүд: наран, уһан, сэбэр агаар, сэсэрлигүүд болон мүрэн тээһээ үлеэдэг һэбшээн эндэхи зоной ажаһуудалда зорюулагдаха.

Шэнэ микрорайонуудта соёл сурталай, ажаһуудалай, эмнэлгын, худалдаа наймаанай болон хүүгэдэй эмхи зургаанууд байгуулагдана. Байрын гэрнүүдэй доро магазин, склад, гаражууд байхагүй.

Шэнэ районой эрье шадархи талмаи амаралтын газар болохо. Тэндэ гэрнүүд, гелиотүхеэрэлгэтэй амаралтын павильонууд, үбэлдөө бүлеэсүүлэгдэдэг уһатай бассейнүүд баригдаха. Нарһан, дүүб, хуһан, улаһан болон бусад олон янзын модоор элбэг, үзэсхэлэнтэ һайхан байгаалиие һажаалган, шэнэ сэсэрлигүүд таригдажа байнхай.

Олон мянган зоной элүүрые хамгаалха хэрэгтэ Киевэй далай нэмэлтэ нүлөөтэй байха. Энээн тухай Н. С. Хрущев һайн зүбшэл үгөө һэн. Тэрэнь хүсэндөө хүргэгдэжэ байна.

Нэн түрүүн Лютеж, Ясногородок, Сухолучье, Нилява тосхонуудта, Ирпень ба Тетерев голнуудай адагта пансионадууд баригдахаар хараалагдана.

20 мянган хүнэй багтаамжатай томохон бааза Днепр Десна хоёрой хоорондо бодхоогдохо. 5, 9, 16 дабхар гостиница болон пансионадуудай проектнүүд табигданхай. Стадионтой, үбэлдөө гимнастика хэхэ таһагтай, наадаанай талмайнуудтай спортын секторто ехэ анхарал хандуулагдана. Томо гэрнүүдһээ гадна, багахан коттеджнүүдһээ бүридэһэн городхонууд бааза бүхэндэ бии болгогдохо.

Киевэй далайн уһан Страхолесье тосхон шадархи томохон хадын оройдо хүрэжэ, тэрэниие ольтирог болгохо. Тэрэ ангуушад, загаһашадай амарха газар болохо юм.

Днепрэй эрье шадарные амаралтын байшангууд баригдаха. Вышгород болон түмэр замай вокзалай участок электрын гэрэлтэй болгогдохо. Киевэй далайһаа Днепр мүрэнэй вокзал хүрэтэр катернууд ябадаг болохо. Мүн Вышгород хүрэтэр метрогой линии баригдаха.

ЯКОВ БРИК.
(АПН).

ТҮНХЭНӨӨРНАЙ ЯМАР ҺОНИНТОЙБ?

СЭДЬХЭЛДЭ БАЯР ТҮРҮҮЛЭН...

Хүшэгэ нээгдээд, альга ташалган аадар мүндэртэл адхаршана. Совет-монголой хани барисаан, нүхэсэлэй мандахые юрөөһэн үгэнүүд дуулдана..

Һаяшаг лэ Монголой Хүбсүгулай аймагай Культурын байшангай артистнар Хэрэнэй зунай театрай байшан соо түрүүшынгээ концерт харуулба. Хүн зон хэлэшэгүй олоор сугларжа, уужам ехэ байшан соо багтабагүй.

Сэдьхэл зүрхэндэ баяр түрүүлһэн сэсэгтэ Монголой искусство хүнүүдэй харуулһан зуратай дэргэдэ артистнар хоорор композитор Баасанхуугай «Хүбсүгулай оодо» гүйсэдхэн, концертээ эхилбэд. Мүн баһа «Жэлэй дүрбэн саг», «Монгол-совет хани барисаан» гэһэн Дорж композиторай дуунуудые Сундупжаб уран гоёор хангинуулба.

Монгол, буряад, ород дуунуудые Сундупжаб, Ширчиндорж, Сосор, Улзийсайхан, искусствын табьяата ажал ябуулагша Доёддорж сэдьхэл хангамаар, уран хоолойнгоо аялга бии соонь табижа гүйсэдхөө.

Үргэн монголой тала дайдаар ниилэн таража байһандал хүгжэмэй элдэб инструментнүүдээр Шухэрт, Багбазар, Батмунх, Баасанжав оло олон монгол аялгануудые наадажа, хүн бүхэнэй уя хүдэлгэнэ.

Мүн монгол, ород, буряад хатарнуудые бэеын уян матархай, илдам ёһоор бэшэнэрэй гүйсэдхэхэдэ, альга ташалган, «дахин, дахинаа» гэһэн үгэнүүд нээрээ.

Концертын дүүргэлтэдэ уряанхай арадай хатарые республикын арадай артист Лубсангомбын харуулаа.

Хүшэгын хаагдахада, артистнар баранлаа гаража ерэнэд. Хүн зон хүл дээрээ бодожо, баяр баясхалан хүргэнэд, амжалта түйлахыень хүсэнэд. Коллективэйнгээ зүгһөө Улзийсайхан түнхэнөөрхиндэ баяр хүргөөд, ажал, ажабайдалдаа амгалан түбшэн, амжалтатай, жаргалтай һуухыень юрөөгөө.

Монголой айлшадһаа урдахана манай аймагай культурын хүдэлмэрилэгшэд Хүбсүгулай аймагаар ябаад, хэдэ хэдэн концерт харуулаад, харюудань тэдэнэр ерэжэ, сэлмэг һайхан искусстваараа сэдьхэл зүрхэ ханаагаа.

ХОЁР ШЭНЭ ҺУРГУУЛИНУУД

Һуралсалай шэнэ жэл эхилхэ ойртоо. Мүнөө жэл манай аймагай 6 дунда, 9 найман жэлэй, 21 эхин һургуулинуудай үүдэ үргэнөөр сэлигдэн, 9000 һурагшад партада һуужа, эрдэм ухааниие шудалжа эхилхэ юм.

Энээнһээ урда Хойто гол тосхондо эхин һургуули байжа, дүрбэдэхи класс дүүргэһэн үхибүүд хорёод модондо Туранай найман жэлэй һургуулида ошодог байгаа. Харин мүнөө жэл тэндэ найман жэлэй һургуули нээгдэхэ болобо. Класс болохо гэр байра олдожо, багшанар тэндэ ошожо, шэнэ жэлые һайнаар угтахын түлөө сүлөө зайгүй ажалланад.

Аймагай түб—Хэрэн тосхондо дунда һургуули нэгэн байгаа. Мүнөө үшөө нэгэ найман жэлэй һургуули эмхидхэгдэбэ. Тэрэнэй нэрэнь.—Горхоной гэжэ. Тосхоной аяар баруун заһаа һургуулида хүрэтэр дүрбэтабан модоной газарһаа үхибүүд гэшхэлэлдэхэеэ болижо налайгаа.

—Һургуулиимнай шэнэ байшан баригдажа, тоног хэрэгсэлынь хэтдэжэ дүүрэө,—гээд директор Намсарай Сыренович Шагдуров хөөрэнэ.—Мүнөө шэрдэлгэ, штукатурдалга ябажа байна. Һуралсалай эхилтэр бүхы классудаа бэлэн болгохобди. Мүн ажал хүдэлмэри хэжэ үхибүүдээ һургаха мастерскойтой болохобди. Хэрэгтэй болохо станок, механизмуудыешье абажа эхилээбди.

Шэнэ һургуулинуудта шэнэ багшанар ерэхэ. Үхибүүдые хүмүүжүүлгэ, һургалгын шэнэ шэнэ юумые баримталан хүдэлжэ, амжалта тэдэнэр түйлаха аабза.

Б. ДАМБАЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: КПСС-эй ЦК-да СССР-эй Министрнүүдэй Советдэ; СССР-эй Верховно Советэй комиссида; Нүхэр Н. С. Хрущев Казахстанай шэнэ газарта ерээд байһан тухай мэдээсэл. Манай республика дотор таряа хуряалгын ябаса тухай мэдээсэлнүүд; «Таряа хуряалгын түрүүшүүлдэ—ехэ түлөөһэн» гэһэн гаршаг доро Хорнин үйлэдбэриин управлениин начальник И. Игнатьевай статья толилогдобо.

Хоёрдохи хуудаһанда: Үглөөдэрэй үндэр ургасын түлөө» гэһэн гаршагтайгаар Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министрэй орлогшо нүхэр Стрелковой статья.

Гурбадахи хуудаһанда: В. Орловой «Хүн бүхэндэ ойлгуулха» гэһэн гаршагтай корреспонденци (КПСС-эй обкомой дэргэдэхи соёл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөнһөө); «Торезын уряалнууд» гэһэн Г. Дядьянцын корреспонденци.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Сибирьтэхи хэблэн барлаха түрүүшын станок» гэһэн гаршагтай М. Спекторэй корреспонденци,

Мүнөөдэрэй номерто:

ХИЛЫН СААНАҺАА

Аюулгүйн Советдэ

НЬЮ-ЙОРК, августын 12. (ТАСС). ООН-ой Аюулгүйн Совет үсэгэлдэр үдэшэ дахинаа яаралтай заседани зарлаба. Буудалдаа зогсоохые уряалһан Советэй тогтоолые Турциин зүгһөө дабажа, августын 10-да Кипрэй һуурин тосхонуудые дахинаа бомбодоһон ба буудаһан дээрэһээнь Кипрэй түлөөлэгшын эрилтээр энэ заседани болоһон байна.

Кипрэй түлөөлэгшэ Россидес заседани дээрэ түрүүлэн үгэ хэлэхэ зуураа, иигэжэ тэмдэглээ гэбэл: Турциин авиаци буудалдаа зогсоохо тухай Аюулгүйн Советэй уряа болон шиидхэбэриие дабан, Кипрэй зониие хюдажа үргэлжэлһөөр. Буудалдаа зогсоохо тухай Советэй шиидхэбэриие эбдэһэн эдэ ябуулгануудыень Аюулгүйн Совет буруушааха ёһотой гэжэ Россидес мэдүүлбэ.

Турциин делегат Эралып Кипрэй территори дээгүүр турецкэ истребительнүүдэй ниидэһые арсахагүйһөө гадна, харин Турци иимэ ниидэлгэ хэжэ үргэлжэлхэ байха гэжэ мэдүүлээ.

Грециин түлөөлэгшэ Бициос турецкэ авиациин ниидэлгэнүүд тон муу хойшолонгуудта хүргэжэ болохо гэжэ тэмдэглээд, Турциин самолет августын 11-да Грециин харьяата агаар соогуур ниидээ гэжэ мэдээсэбэ.

ООН-ой Генеральна секретарь У Тан Кипрэй түлөөлэгшын дурдаһан баримтануудые өөрынгөө үгэ соо тон дэлгэрэнгыгээр дурдан баталаа.

Үдаа тээнь СССР-эй түлөөлэгшэ П. Д. Морозов үгэ абажа, Турциин премьер-министр Иненюдэ СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой эльгээһэн бэшэг тухай һануулба. Тиихэдээ Кипрэй республикын сүлөөтэ эрхые хүндэлхэ, тэндэһээ гадаадын бүхы сэрэгүүдые гаргаха ябадал үндэһэ болгон, Кипрэй асуудал шиидхэгдэхэ ёһотой гэжэ онсолон тэмдэглээ.

Аюулгүйн Советэй түрүүлэгшэ Нильсен (Норвеги) делегадуудай һанамжые дүнлэн согсолхоод, бүлтанай гайхал үүсхэн. Хоёр талынхид буудалдаа зогсоохые зүбшөөрөө гэжэ хэлээд, турецкэ самолёдуудай ниидэжэ, мүн Турциин зүгһөө Советэй шиидхэбэриие ондоогооршье эбдэжэ байһан тухай юушье дурдаагүй.

Советскэ түлөөлэгшэ П. Д. Морозов түрүүлэгшын баримталһан хараа бодол тушаа гайхалаа мэдүүлээд, хэнэй зүгһөө үгэ хэлэнэ, хэнэй хараа бодол дүнлэн согсолно гээшэбтэ гэжэ асууха баатай болобо. Американскэ делегат Стивенсон Советэй түрүүлэгшэдэ туһа хүргэхэ гэжэ һэдээд, гансаардашоо.

США-гай хараа бодол Турциин ябуулгые улам дэбэргэнэ гэжэ Грециин ба Кипрэй түлөөлэгшэд мэдүүлбэ.

Индиин коммунистнууд КПСС-эй дурадхалые һайшаана

ДЕЛИ, августын 12. (ТАСС). Коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай зүблөө зарлахын урда тээ редакционно комиссиин уулзалга эмхидхэхэ гэһэн ахадуу партинуудай эрилтэнүүдтэ харюу болгон КПСС-эй оруулһан дурадхалые һайшаанабди гэжэ Индиин Коммунис партиин Национальна советэй гэшүүн П. Ч. Джоши мэдүүлбэ.

Индиин компарти тиимэ уулзалга хэхые түрүүшынхидэй тоодо дурадхаһан юм. Хитадай хүтэлэбэрилэгшэдэй баримталдаг хараа бодолгой дашарамдуулая бусад партинуудай һанаагаа зобожо байһаниинь биднэдэшье хабаадана. Коммунис партинуудай түлөөлэгшэнэрэй уулзахань мандо тон шухала байна. Хитадуудай зүгһөө хардалга, түрдэлгын хэгдэжэ байбашье, КПСС-эй тон сэсэмгэй хүлеэсэтэй, хэлбэришэгүй бата байһаниинь, зүблөөндэ хабаадаха шухала гэжэ КПК-д ойлгуулха оролдолго гаргажа байһаниинь ехэ һайшаалтай гэжэ Джоши хэлэбэ.

Эдвард Охаб—Польшын гүрэнэй Советэй түрүүлэгшэ

ВАРШАВА, августын 12. (ТАСС). Эндэ мүнөөдэр Польшын Арадай Республикын Сеймэй онсо сесси болобо.

Сессиин заседаниин эхин дээрэ Сеймэй депутадууд Польшын партийна ба гүрэнэй элитэ ажал ябуулагша, ПНР-эй Гүрэнэй советэй түрүүлэгшэ Александр Завадскиин дурасхаалые ёһолон тэмдэглэбэ.

Сессиин зүблэхэ зүйлдэ—ПНР-эй Гүрэнэй советэй түрүүлэгшые һунгаха асуудал. Сеймэй депутат, ПНР-эй Гүрэнэй советэй түрүүлэгшын орлогшо, ПОРП-гай ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн ба секретарь нүхэр Эдвард Охабые Гүрэнэй советэй түрүүлэгшэ болгохо гэжэ ПОРП-гай ЦК-гай, ПОРП-гай депутадска клубай үмэнэһөө, таряашадай нэгэдэмэл партиин ба демократическа партиин хүтэлбэрилэгшэдэй даалгабарнар дурадханаб гээд депутат Владислав Гомулка мэдүүлбэ.

Сеймэй депутадууд нүхэр Эдвард Охабые ПНР-эй Гүрэнэй советэй түрүүлэгшэ болгон нэгэ дүүгаар һунгаа.

Конгодохи байдал

НЬЮ-ЙОРК, августын 12. (ТАСС). Леопольдвилиин правительство өөрынгөө мэдэлэй 5 истребителиин хоёрые Киву провинциин түб хото—Букаву город тээшэ эльгээгээ. Гастон Сумиалогой хүтэлбэрилдэг партизануудай ехэ сэрэгэй энэ городто дүгэлһэнтэй дашарамдуулан, Чомбейн правительство иимэ хэмжээ абаа гэжэ ЮПИ агентствын корреспондент мэдээсэнэ.

Патриодуудай эзэлһэн Стэнливиль хотодохи байдал ажана түбшэн болоо, магазинууд дахинаа нээгдээ гэжэ мэдээсэлнүүд дотор тэмдэглэгдэнэ. Чомбейн хэдэ дахин мэдүүлээшье һаань, партизануудые городһоо түрижэ гаргахын тула Леопольдвилиин сэрэгүүдэй һоорһоон доботолхоёо байһан ямаршье шанжа үгы гээд ЮПИ агентствын корреспондент дамжуулна. Абтаһан мэдээнүүдһээ харахада, Стэнливильһээ зүүн-хойгуурхи Паулис городтохи конголезскэ национальна армиин гарнизон патриодуудай талада ороһон байна.

Греци туһалхаар бэлэн

НЬЮ-ЙОРК, августын 12. (ТАСС). Турциин зүгһөө Кипртэ түримхэйлэн добтолоо һаань, туһа хүргэхын тула өөрынгөө бүхы хүсые хэрэглэхэ байхабди гэжэ Грециин правительство үсэгэлдэр үдэшэ мэдүүлээ гээд Юнайтед Пресс Интернэйшнл агентства Афинаһаа мэдээсэнэ.

Редакторай орлогшо
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Коммунизмын түлөө тэмсэлэй гол шэглэл

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи хуудаһанда)

нийтын үйлэдбэриин хэмжүүрээр, ажалай бүтээсын хэмжээгээр хизаарлагдана.

Имаггал бүтээгдэһэн юумын хубаарилжа, хэрэглэжэ болохо байһаниинь хүн бүхэндэ ойлгосотой ха юм. Арадай ажалай, арадай продуктын бишыханшье хубиинь мүлжэгшэ ангиинуудай гарта ородоггүй социалис общество дотор үйлэдбэриин ургахатай хамта арадай байдал хэлбэришэгүйгөөр һайжардаг байна. Зүгөөр тиигэхэ мүртөө салин хүлһэнэй, хүн зоной олзо доходой ургалтаһаа түргэноэр ажалай бүтээсын ургахань шухала. Имаггал иимэ эрхэ байдалда общество хадаа үйлэдбэреэ үргэдхэхэдэ шухала арга нүхэсэлнүүдтэй байха бшуу. Өөрынгөө ээлжээндэ тиимэ үргэдхэлгэ хадаа оронойнтоо экономическа хүсэ шадалай хэлбэришэгүйгөөр ургалтада, арадайнгаа энхэ тэниглэн байдалые саашадань һайжаруулгада хэрэгтэй бшуу.

Коммунизмын һайн һайхан хүсэлэнгүүдые бэелүүлхын тулада үйлэдбэриин хүсэн түгэс үндэһэ һуури шухала. Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха гээшэ коммунис общество үргэн далайсатайгаар байгуулгын бүхы үедэ хараалагдаһан парти болон арадай гол экономическа зорилго болоно.

Хэрбээ коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулга хадаа алибаа юумые үзэгдөө дуулдаагүйгөөр элбэг дэлбэг болгохо арга боломжо олгохо байбалынь, харин өөрынгөө ээлжээндэ арад зоной энхэ тэниглэн байдал һайжаруулга хадаа түс үндэһэ һуури тон түргэнөөр байгуулха хүсэн түгэлдэр зэбсэг мүн гээшэ. «**Арадай материальна талаараа хангалтын ургалта,**—гэжэ СССР-эй Верховно Советэй дүрбэдэхи сесси дээрэ хэһэн элидхэл соогоо Н. С. Хрущев хэлээ һэн,— **хүн зоной бэе махабадын бэхижэлгэ, тэдэнэй эрдэм гэгээрэл болон соёл боловсоролой ургалта, ажалшадай ажаһуудалай эрилтэнүүдые улам һайнаар хангалга хадаа ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын, оронойнгоо үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые түргэнөөр хүгжөөхын, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулхын тулада шухала эрхэ нүхэсэл олгоно бшуу».**

Капитализмын үедэ бэелүүлэгдэшэгүй, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ урмашуулгануудые социализм бии болгоно ха юм. Энэ хадаа, нэгэ талаһаа, моральна урмашуулганууд болоно. Энэ хадаа юун дээрэһээ үндэһэлэн гаранаб гэхэдэ, бүхы оронойнгоо гансахан эзэниинь арад байһан тула өөһэдынгөө ажалай бүхы үрэ дүнгүүдые арад өөһэдөө эдлэнэ бшуу. Энэ ушар хадаа үйлэдбэриин түлөө ехэ харюусалгатай байһанай үндэр мэдэрэл ажалшадай зүрхэндэ түрүүлнэ, үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүд тухай, тэрэнэй хүгжэлтые түргэдхэхэ тухай анхарал оролдолго гаргахаар ажалшадые зоригжуулна. Энэ хадаа, нүгөө талаһаа, ажалайнь зэргээр хубаарилха гэһэн социалис гол ёһо гуримһаа үндэһэлэн гараһан, материальна урмашуулганууд болоно. Моральна болон материальна урмашуулгануудые зохидоор тааруулан хэрэглэхэ гээшэ коммунис экономикые байгуулгада түйлай ехэ удха шанартай.

Хүн—обществодоо, обществонь—хүндэ

Хүн бүхэндэ ажалайнь зэргээр гэһэн хубаарилгын социалис ёһо гурим хадаа коммунизмын түрүүшын шатын дүүрэтэр хэрэглэгдэхэ хубаарилгын тон зүб ёһо гурим гээшэ. Өөрынгөө ажалаар обществодоо ехэ юумэ үгэһэн хүн бүхэн мүн обществоһоо ехэ юумэ абаха ёһотой байһаниинь ажалшан бүхэндэ ойлгосотой. Тэгшээр хубаарилга хадаа һайн хүдэлмэрилэгшэдэй хүүлитэ эрхыень буруугаар хохидуулһан, үнэн сэхээр, шан габьяатайгаар ажалладаг хүнүүдтэ буруугаар хандаһан ушар болохо бшуу. Тиимэһээ колхозниигуудые пенсеэр хангаха гуримдашье: хэн сэхээр, һайнаар хүдэлнэб, тэрэ хүн ехэ пенси абаха ёһотой гэһэн гурим сахигдаха болоно. Тэрэшэлэн гэгээрэлэй, медицинын болон хүн зониие хангадаг бусад һалбаринуудай хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһэ нэмэхэдээшье хэһэн ажалайнь тоо хэмжүүр, шанар хараада абтана ха юм. Жэшээнь, стаж ехэтэй хүдэлмэрилэгшэд ехэ салин хүлһэ абадаг байна.

Социалис общество дотор ажалшадай материальна байдал һайжаруулга хадаа өөрынь олзо доход дээшэлүүлгээр түйлагдахаһаа гадна, мүн тэрэшэлэн хэрэглэмжын нийтын фонднуудые үргэдхэлгөөр түйлагдадаг байна бшуу. Түлөөһэгүй һуралсал, медицинскэ туһаламжа, пенси болон тэдэ хэмжэ, элүүрые сахилгын зургаануудта амаралта, санаторинуудта эмнэлүүлгэ гэхэ мэтээр хүн зон гүрэнэй зүгһөө ехэ туһаламжада хүртэдэг ха юм. Гэр байрануудай үзэгдөөгүй үргэн ехэ барилганууд гүрэнэй ехэ зөөрөөр бэелүүлэгдэнэ.

Хэрэглэмжын нийтын фонднуудай ехэ удха шанартай байбашье, коммунис байгуулалтын мүнөөнэй үедэ салин хүлһэ дээшэлүүлхэ гээшэ хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай энхэ тэниглэн байдалые һайжаруулха тон шухала эшэ үндэһэн мүн лэ гэжэ парти тоолоно. Һүүлэй жэлнүүдтэ СССР дотор промышленностьда, барилгада, транспорт дээрэ, гүрэнэй хүдөө ажахын предприятинуудта салин хүлһэ гуримшуулха болон дээшэлүүлхэ талаар хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдээ. 50 миллион үлүүтэй хүдэлмэришэд ба алба хаагшад салин хүлһэ түлэхэ шэнэ эрхэ байдалда оруулагданхай. Мүнөө экономикые хүгжөөлгэдэ түйлагдаһан шэнэ амжалтануудай ашаар сэхэ үйлэдбэри дээрэ хүдэлжэ байһан хэдэн миллион ажалшадай салин хүлһэ дээшэлүүлхэ арга боломжо байгуулагданхай. Салин хүлһэ гуримшуулха болон дээшэлүүлхэ хүдэлмэридөө парти ба правительство хадаа материальна талаар урмашуулха гэһэн ленинскэ ёһо гуримые хүтэлбэри болгоно, тиихэ мүртөө бага салин хүлһэ абадаг ажалшадай салингые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ, элдэб зиндаанай хүдэлмэрилэгшэдэй ажалайнь түлөөһэнүүдэй хоорондохи ехэ илгаае болюулха гэһэн хараа шэглэл бэелүүлнэ.

* * *

Манай ороной ажахын зорилгонуудые бэелүүлгэ хадаа уласхоорондын түйлай ехэ удха шанартай, тиихэдэ совет орон өөрынгөө ажахын амжалтануудаар дэлхэйн революционно хүгжэлтэдэ гол ехэ нүлөө үзүүлнэ гэжэ Ленин хадаа бүри социалис экономико амгалан тайбан ёһоор байгуулгын эхин үедэ хэлэһэн юм. Тиимэ болохолоороо, хитад догматигууд шэнгеэр, экономико политика хоёрые, экономико үзэл суртал хоёрые бэе бэедэнь эсэргүүсүүлэн табиха гэжэ һэдэдэг хүнүүдэй марксизм-ленинизмһээ тон холо байһаниинь элирнэ. Үнэн дээрээ социализмын экономическа амжалтанууд политическэ түйлай ехэ удха шанартай, тиигээд мүнөө үеын үзэл сурталай тэмсэлдэ гайхамшагта ехэ үүргэ дүүргэнэ. Ажахы байгуулалта хадаа коммунизмын түлөө тэмсэлэй гол шухала гуламта болоно.

Хэрбээ промышленность болон хүдөө ажахыда үйлэдбэриие жэлһээ жэлдэ хүгжөөгөөгүй һаа, арадай ажабайдалые жэлһээ жэлдэ һайжаруулаагүй һаа, коммунизм байгуулха тухай бодоһоноойшье хэрэггүй бшуу. Үнэн хэрэг дээрээ, бодото жэшээнүүд дээрэ социалис байгуулалтын тон ехэ бүлюу һайн байһыень арадуудта харуулаагүй һаа, бүхы дэлхэй дээрэ коммунис үзэл сурталай нүлөөгэйнь ургалта тухай бодоһоноойшье хэрэггүй. Үргэн нийтэ арад зоной ажабайдалые һайжаруулхын тулада баян дэлгэр арга боломжоёо социализмын элишэлэн харуулһан лэ ушарта уласхоорондын дэбисхэр дээрэ социалис оронуудай нэрэ хүндэнь ургаха, социализмын замаар дабшаха гэһэн бусад оронуудай арадуудай хүсэл зоригынь ургаха байна бшуу.

Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулхадаа, оронойнгоо хүсэн түгэлдэр үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэдөө, тиигээд энэ үндэһэ һуури дээрэ арадайнгаа энхэ тэниглэн байдалые хэлбэришэгүйгөөр һайжаруулхадаа совет арад өөрынгөө дотоодын зорилгонуудые шиидхэхэһээ гадна, мүн бүхы дэлхэйн ажалшадай урдахи үндэр дээдэ интернациональна үүргэ дүүргэнэ бшуу.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25—41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н00192. Зак. № 729.